

Vilniaus universitetas
Komunikacijos fakultetas
Informacijos ir komunikacijos katedra

Violeta Šeduikytė,
Komunikacijos mokslų studijų programos 2 kurso studentė

VIEŠASIS DISKURSAS APIE AUKŠTĄJĄ MOKSLĄ LIETUVOJE

MAGISTRO DARBAS

Vadovas asist. Ingrida Gečienė

Vilnius, 2006

Še - 01 Viešasis diskursas apie aukštąjį mokslą Lietuvoje: magistro darbas / Violeta Šeduikytė; mokslinis vadovas asist. I. Gečienė; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Informacijos ir komunikacijos katedra.- Vilnius, 2006. – 83 lap.: lent. – Mašinr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 67 – 71 (39 pavad.).

UDK 007-378(474.3)

Viešasis diskursas, Lietuvos aukštasis mokslas, mokslo įvaizdis, universitetai, kolegijos, aukštasis išsilavinimas, žiniasklaida.

Magistrinio *darbo objektas* – viešasis diskursas apie aukštąjį mokslą Lietuvoje. *Darbo tikslas* – atlikti Lietuvos aukštojo mokslo viešą diskursą, išanalizuojant aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimą tradicinėje ir internetinėje žiniasklaidoje. *Pagrindiniai darbo uždaviniai*: apžvelgti bendras aukštojo mokslo tendencijas pasaulyje ir Lietuvos aukštojo mokslo būklę; surinkti ir išanalizuoti Lietuvos aukštojo mokslo tema straipsnius tradicinėje ir internetinėse žiniasklaidoje (2005 rugsėjo mėn. - 2006 kovo mėn.); išanalizuoti įvairią diskursyvinę medžiagą susijusia su nagrinėjama tema: statistinius duomenis, Europos Sąjungos dokumentus ir Lietuvos Respublikos įstatymus, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos dokumentus, mokslininkų konferencijų stenogramas ir t.t.; išsiaiškinti koks ir kaip Lietuvos aukštojo mokslo įvaizdis yra formuojamas internetinėje ir tradicinėje žiniasklaidoje; išsiaiškinti į kurią iš suinteresuotų aukštuoju mokslu šalių yra nukreipta kritika žiniasklaidoje.

Aukštojo mokslo tema straipsnių internetinėje ir tradicinėje žiniasklaidoje analizė buvo atlikta diskurso ir turinio analizės *metodais*. Prieita prie išvadų, kad didžioji 2005 m. rugsėjo mėn. – 2006 m. kovo mėn. tyrinėtų straipsnių dalis yra kritinio pobūdžio. Visuomenės grupių, tiesiogiai susijusių su aukštuoju mokslu, pasisakymais žiniasklaidoje yra sudaromas įspūdis, kad aukštuoju mokslu yra nepatenkinti studentai, jauni

mokslininkai, darbdaviai. Temų paminėjimo dažnis parodo, kad žiniasklaidoje labai kritikuojama aukštųjų mokyklų administracija dėl netinkamos vadybos. Ši kritika yra siejama su vidinėm aukštųjų mokyklų problemomis, kurios sukelia visuomenės emocijas. Aukštojo mokslo temų paminėjimo žiniasklaidoje pagal mėnesius dažnio tyrimas parodė, kad nepaisant šalyje vykstančių svarbių aukštajam mokslui įvykių žiniasklaidos akiratyje išlieka populiarios „skandalingosios“ aukštojo mokslo vidinės problemos, skatinančios emocijas ir kartu formuojančios neigiamą aukštojo mokslo įvaizdį. Atlikdami edukacinės temos žiniasklaidoje kuriamų nuostatų palyginimą su viešais statistiniais duomenimis bei kita diskursyvine medžiaga pastebėjome, kad žiniasklaidoje manipuluojama statistiniais duomenimis ir diskursyvinės medžiagos faktais ir teiginiais neigiamam aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimui. Lietuvos aukštojo mokslo problemos yra panašios į daugelio šiandieninės Europos šalių aukštojo mokslo problemas. Pastebima, kad iš visų trijų suinteresuotų šalių (vyriausybės, aukštų mokyklų administracijos ir verslo), kurios atsakingos už šiandieninę aukšto mokslo būklę ir kurių darniame bendradarbiavime gali vykti aukšto mokslo plėtra, žiniasklaidoje tik verslas išvengia kritikos.

Magistro darbas gali būti naudingas komunikacijos ir informacijos mokslų specialistams ir visiems, kuriuos domina Lietuvos aukštojo mokslo problemos.

TURINYS

ĮVADAS	6
1. VIEŠOJO DISKURSO APIE AUKŠTĄJĄ MOKSLĄ LIETUVOJE TEORINIS PAGRINDIMAS	10
1.1. Bendros aukštojo mokslo vystymosi tendencijos pasaulio universitetuose.....	10
1.2. Lietuvos aukštasis mokslas ir jo vertinimas visuomenėje	12
2. LIETUVOS AUKŠTOJO MOKSLO DISKURSO TYRIMO CHARAKTERISTIKA.....	18
2.1. Diskurso tyrimų medžiaga	18
2.2. Tyrimo metodika.....	20
3. LIETUVOS AUKŠTOJO MOKSLO VIEŠOJO DISKURSO ANALIZĖS REZULTATAI	21
3.1. Neutralių ir teigiamų straipsnių analizė	22
3.2. Kritinių straipsnių analizė	25
3.2.1. Visuomenės pasisakymai ir jų vertinimas.....	25
3.2.2. Neigiamo aukštojo mokslo įvaizdžio formavimo būdai	30
3.2.3. Neigiamo aukštojo mokslo įvaizdžio formavimo priemonės žiniasklaidoje ..	35
3.2.4. Lietuvos ir Didžiosios Britanijos aukštojo mokslo problemų palyginimas	50
3.2.5. Aukštojo mokslo kritikos kryptys žiniasklaidoje.....	58
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	61
PRIEDAI.....	71
1 Priedas. Tyrime naudotų straipsnių sąrašas	71
SUMMARY	81

IVADAS

Diskursas — (pranc. *discours* — kalba, kalbos tipas, tekstas) yra tekstui artimas, bet platesnę sąvoką reiškiantis terminas. Diskursas apima visą komunikacijos aktą: be teksto, ir dalyvius, situaciją, kontekstą¹. Oficialūs, formalūs ir populiarūs diskursai yra reprezentacijos sistemos, konstruojančios įvairių visuomenei svarbių klausimų ir problemų sprendimus.

Viešiesiems diskursams šia tema galima priskirti politinę retoriką, akademinis diskursus, aukštojo mokslo politiką, populiarius žiniasklaidos diskursus ir t.t. Taigi, Lietuvos aukštojo mokslo problemos formuojamos daugybės diskursų, kurių vienas svarbiausių, populiariausių ir prieinamiausių visuomenei – žiniasklaidos diskursas. Masinė žiniasklaida propaguoja bendrą, plačiai priimamą aukštojo mokslo suvokimą, vaizdinius ir perspektyvas, atspindinčias visuomenės vertybes ir keliamus prioritetus. Kartu iškeliamos, aktualizuojamos ir nagrinėjamos svarbiausios Lietuvos aukštojo mokslo problemos. Deja, kryptingai pateikiant informaciją - manipuliuojant faktais ir kitų diskursų duomenimis yra galimas tendencingas aukštojo mokslo įvaizdžio formavimas.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę aukštasis mokslas gana greitai ir sėkmingai buvo perorganizuotas pagal tarptautinius aukštojo mokslo standartus – perėjo iš sovietinės mokslo sistemos į tarptautinę erdvę. Šiuo metu universitetinėse aukštosiose mokyklose vykdomos trijų pakopų studijos, sudarančios sąlygas įgyti teoriniu pasirengimu ir moksliniais tyrimais grindžiamą aukštąjį išslavinimą – bakalauro, magistro kvalifikacinius laipsnius ir profesinę kvalifikaciją, taip pat daktaro mokslo laipsnį. Kolegijose vykdomos vienos pakopos profesinės studijos, orientuotos į praktinę veiklą ir sudarančios sąlygas įgyti profesinę kvalifikaciją. 2004-2005 mokslo metais aukštosiose mokyklose studijavo 190,7 tūkst. studentų.² Aukštosios mokyklos sėkmingai įsijungė į tarptautinius akademinis tinklus, aktyviai dalyvauja Europos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bei kitose programose. Tarptautiniai ekspertai aukštųjų mokyklų mokslo pažangą vertina labai gerai.

¹ Čepaitienė, Giedrė; Župerka, Kazimieras. 2005. *Lietuvių kalba. Vadovėlis XI–XII klasei* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. balandžio 29 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.sviesa.lt/lt.php/knygu_katalogas/359;book;18868 >

² LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[inetraktyvus]. [Žiūrėta 2006 01 12]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

Lietuvos aukštajame moksle egzistuoja problemos ir sopuliai. Daugumos jų šaknys glūdi tiek ankstesniame buvime sovietinėje mokslo sistemoje ir rusakalbėje mokslo sferoje, tiek pereinamojo laikotarpio neižvalgiuose įstatymuose bei neišbaigtose reformose. Dauguma įvykdytų aukštojo mokslo reformų, deja, tik išoriškai reformavo Lietuvos aukšto mokslo sistemą, nepaliesdamos gilesnių klodų – išsisknijusio senojo mentaliteto, tradicijų.

Lietuvoje, kaip ir daugelyje pasaulio universitetų, vyksta universitetų transformacija demokratėjimo linkme. Šis procesas kelia bendras visiems universitetams problemas: šuolinį studentų skaičiaus didėjimą, o, esant nepakankamam valstybiniam finansavimui, studijų ir mokslo kokybės smukimą, mokslo prestižo nuvertėjimą dėl žemesnio kvalifikacinio lygio mokyklų absolventų, priešpriešą akademiniuose sluoksniuose, humanitarinių mokslų išstūmimą iš studijų programų ir t.t. Visuomenės sopuliai: korupcija, kyšininkavimas, pastebimi ir Lietuvos aukštosiose mokyklose. Reikėtų pripažinti, kad dauguma dabartinių problemų yra bendros visiems pasaulio universitetams, o Lietuvoje jos įgavo savotišką išraišką dėl šalies ekonominio lygio, valdžios politikos ir visuomenės dvasinių vertybių.

Nepaisant Lietuvos aukštojo mokslo pasiekimų, tarptautinio pripažinimo, visuomenėje vyrauja gana skeptiškas jo vertinimas, nepalankios nuomonės apie aukštojo mokslo sistemą, universitetų veiklą ir t.t. Šis atotrūkis tarp Lietuvos visuomenės ir tarptautinio įvertinimo galimas dėl kryptingos informacijos pateikimo žiniasklaidoje. Tradicinėje ir internetinėje žiniasklaidoje gvildenamos aukštojo mokslo temos pateikiamos kaip išskirtinės Lietuvai būdingos problemos. Straipsnių pasirodymo dažnis, priešiškos universitetams retorikos naudojimas dar labiau atskleidžia galimą tam tikrų visuomenės grupių suinteresuotumą neigiamu aukštojo mokslo įvaizdžio formavimu. Kritinių straipsnių gausa skaldo akademinę bendruomenę, menkina aukštojo mokslo įvaizdį, pasiektus mokslo laimėjimus, mokslininko statusą visuomenėje. Ateityje tai gali atsiliepti Lietuvos aukštojo mokslo plėtrai.

Visa tai atskleidžia šio magistrinio darbo temos aktualumą, nes svarbu iširti kaip yra pateikiamos aukštojo mokslo problemos visuomenei, ar nėra manipuliuojama faktais, siekiant tam tikrų interesų.

Diskurso analizė leidžia pažvelgti į Lietuvos aukštąjį mokslą ypatingu požiūriu – kaip į socialinį reiškinį, konstruojamą per įvairius tekstus. Šis metodas, remdamasis kalbos konstruktyviais efektais ir siedamas įvairiu laipsniu kontekstą su tekstu, atskleis kaip mintys apie Lietuvos aukštąjį mokslą, įvairūs aukštojo mokslo reiškiniai yra kuriami ir palaikomi, o kartu su turinio metodu padės iškelti mūsų tyrimų hipotezes. Turinio analizė, kaip kiekybinis ir kokybinis metodas, pagelbės testuojant mūsų tyrimų eigoje iškeltas hipotezes.

Atlikdami Lietuvos aukštojo mokslo viešą diskursą, koncentruosime dėmesį į tradicinėje ir internetinėje žiniasklaidoje aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimą. Darbe stengsimės atsakyti į klausimus koks, kaip ir kodėl žiniasklaidoje yra formuojamas aukštojo mokslo įvaizdis.

Darbo tikslas:

Atlikti Lietuvos aukštojo mokslo viešą diskursą, išanalizuojant aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimą tradicinėje ir internetinėje žiniasklaidoje.

Darbo uždaviniai:

1. Apžvelgti bendras aukštojo mokslo tendencijas pasaulyje ir Lietuvos aukštojo mokslo būklę.
2. Surinkti ir išanalizuoti Lietuvos aukštojo mokslo tema straipsnius tradicinėje ir internetinėse žiniasklaidoje (2005 rugsėjo mėn. - 2006 kovo mėn.).
3. Išanalizuoti įvairią diskursyvinę medžiagą susijusia su nagrinėjama tema: statistinius duomenis, Europos Sąjungos dokumentus ir Lietuvos Respublikos įstatymus, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos dokumentus, mokslininkų konferencijų stenogramas ir t.t.
4. Išsiaiškinti koks ir kaip Lietuvos aukštojo mokslo įvaizdis yra formuojamas internetinėje ir tradicinėje žiniasklaidoje.
5. Išsiaiškinti į kurią iš suinteresuotų aukštuoju mokslu šalių yra nukreipta kritika žiniasklaidoje.

Tyrimo metodai:

1. Teoriniai: mokslinės literatūros analizė nagrinėjama tema.
2. Empiriniai: aukštojo mokslo tema straipsnių internetinėje ir tradicinėje žiniasklaidoje analizė diskurso ir turinio analizės metodais.
3. Statistiniai: duomenų apdorojimui ir analizei atlikti buvo naudotas SPSS statistinių programų paketas.

Darbo struktūra:

Darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, tiriamoji dalis, išvados, rekomendacijos, naudotos literatūros sąrašas (iš viso 39 pozicijos), santrauka anglų kalba, vienas priedas. Darbo apimtis - 83 puslapiai.

1. VIEŠOJO DISKURSO APIE AUKŠTĄJĄ MOKSLĄ LIETUVOJE TEORINIS PAGRINDIMAS

Šiame skyriuje formuojami teoriniai rėmai viešajam diskursui apie aukštąjį mokslą Lietuvoje tirti.

1.1. Bendros aukštojo mokslo vystymosi tendencijos pasaulio universitetuose

Pastaraisiais metais pasaulio aukšto mokslo sistema transformuojasi: tradiciniai universitetai virsta moderniais, labiau orientuotais į rinką ir „globaliais“. Šio reiškimo priežastys yra sekančios: aukštojo mokslo demokratizacija („masiškėjimas“), ekonominių mokslų plėtojimas, globalizacija, universitetų konkurencija.

Aukštojo mokslo masiškėjimas stebimas jau nuo 1960 m. Išsivysčiusių šalių suaugusiųjų su aukštuoju išsilavinimu skaičius beveik dvigubai išaugo per 1975 – 2000 metus: nuo 22% iki 41%. O dabar masiškėjimas driekiasi ir į besivystančių šalių pasaulį. 1990 metais Kinija padvigubino studentų skaičių, o Indija daro viską, kad pasiektų tų pačių rezultatų.³

Dėl masiškumo faktoriaus aukštasis išsilavinimas sparčiai juda vidurinio išsilavinimo keliu: jis tampa visuotiniu siekiu. Aukštojo mokslo strategijos formavimo specialistams atrodo problematiška, kaip sukurti aukštojo lavinimo sistemą, kurioje būtų subalansuoti du vienareikšmiškai svarbūs reikalavimai – tobulumas ir masiškumas.

Vis dažniau ir daugiau vyriausybės pasirenka aukštojo mokslo masiškumo kelią, tačiau jos neturi resursų plėtros finansavimui, tiek kiek norėtų, tačiau nesiryžta pradėti imti iš studentų mokesčių už mokslą, bijodamos netekti politinių dividendų.⁴ Todėl šių

³ The brains business. *The Economist*. 2005 09 08 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 03 15] Prieiga per internetą: http://www.economist.com/research/articlesBySubject/displayStory.cfm?story_ID=4339960&subjectid=2133650

⁴ Aukštasis mokslas Vokietijoje yra nemokamas ne tik Vokietijos piliečiams, bet ir atvykusiems studijuoti. Vokietijos Konstitucinis teismas panaikino federalinės valdžios draudimą imti mokesčius už mokslą, suteikiant universitetams galimybes gauti įplaukas, dėl ko pradėjo protestuoti tūkstančiai studentų. Šios reformos yra tik pradžia. Panašu, kad, kontroliuojama kairiųjų Vokietijos valdžia norėtų ir toliau

šalių valstybės finansuojami universitetai yra pasmerkti krizei - universitetai yra perkrauti, nušiurę ir praradę savo reputaciją, vis dar gyvenantys iš praeities finansinių ir intelektualinių investicijų. Be to, vyriausybės dalinai suvaržo universitetų laisves: įstatymiais aktais sumažina personalo, studentų pasirinkimo galimybes, veiklos sferas, tuo dar labiau sumenkindamos jų konkurencingumą tarptautinėje rinkoje.⁵

Valstybiniai universitetai vis dažniau virsta verslinio profilio universitetais. Jie kelia mokesčių už mokslą, neretai derindami mokslo pabrangimą su paskolomis studentams. Dėl konkurencijos universitetai leidžiasi į komercines operacijas, ypač siekiant pritraukti daugiau studentų iš užsienio šalių, nes šie moka už mokslą, arba tais atvejais, kai universitetas yra suinteresuotas laimėti verslo kontraktus. Tradiciniai universitetai sugeba pritraukti kapitalą – bet jį panaudoja ne tam, kad įdiegtų ir įgyvendintų naujoves, tos lėšos, deja, skiriamos jau esamos sistemos išlaikymui. Pelno siekiantys universitetai, be abejonės, puikiai užpildo rinkos nišas, ypač techninio išsilavinimo sektoriuje, tačiau jų vieta akademinio lavinimo hierarchijoje visgi dar lieka kukli.

Daugelio Europos šalių universitetai, kurių mokslas yra valstybės finansuojamas, susiduria su mokslo laipsnio nuvertėjimu, biurokratija, korupcija, dėstytojų piktnaudžiavimu.⁶

Amerikos universitetai žymiai mažiau priklauso nuo valstybės, nei jų konkurentai kitose šalyse. Skirtingai nuo Prancūzijos ir Vokietijos, Amerikoje mokslininkai nėra valstybės tarnautojai ar pareigūnai. Vietoj to, Amerikos universitetai turi visą eilę mecenatų ir globėjų, parama ateina tiek iš valstijų valdžios organų, religinių organizacijų, tiek iš mokačių už mokslą studentų ir filantropų. Nors vyriausybės vaidmuo ribotas, tai nereiškia, kad vyriausybė yra abejinga edukacijos problemoms. Ir šiais laikais federalinė vyriausybė toliau investuoja milijardus dolerių į mokslą ir tyrimų darbus. Be to, egzistuoja tamprūs ryšiai tarp mokslo institucijų ir pramonės. Kadangi universitetų įplaukos ateina iš įvairių šaltinių (o tai skatina konkurencingumą tarp universitetų), todėl

priešintis mokslo apmokėjimams, o konservatoriškiausiai nusiteikę sutinka pritarti tik minimaliai mokesčio sumai. Žr. *The brains business*, *The Economist*, 2005 09 08,

⁵ Berlin's university crisis. *Nature*. 2003 05 08 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 03 15]. Prieiga per internetą: http://www.nature.com/cgi-taf/DynaPage.taf?file=/nature/journal/v423/n6942/full/423787a_fs.html;

⁶ Who pays for study, *The Economist*, 2004.01.22 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 03 16]. Prieiga per internetą: http://www.economist.com/displaystory.cfm?story_id=2367332

jie yra laisvesni savo sprendimuose, gyvybingesni, nei kitų šalių universitetai. Tačiau ši korporacinė sistema turi savų trūkumų: universitetai, vardan mokslinių tyrimų, skiria nepakankamą dėmesį savo pagrindinėms edukacinėms programoms, dažnai pasitaiko neetiški rėmėjų reikalavimai dėl mokslinių publikacijų, dideli mokesčiai už mokslą.

Europos ir Azijos šalys bando kopijuoti kai kuriuos amerikietiškos akademinės sistemos elementus. Perėjimas į daugiau orientuotą rinkai sistemą nėra lengvas dalykas, ypač besivystančios šalims, kurios yra priverstos koncentruoti pastangas į valstybės vystymą bei valstybės struktūrų modernizavimą. Šalys turi išspręsti socialinio teisingumo problemą leidžiant studentams skolintis savo būsimų įplaukų pagrindu. Jos susiduria su naujomis problemomis liberalizuotų rinkų kontekste. Pvz., kontroliavimas ir reguliavimas užsienio universitetų, universitetų valdymas esant nacionaliniams skirtumams ir t.t.. Be to, rinkos technokratija kelia rimtą pavojų socialinių ir humanitarinių mokslų, kaip neperspektyvių, vystymui.

Šiandieną, norėdamos išlikti visaverčiais nariais globalinėje konkurencinėje aplinkoje, daugelio valstybių, tame tarpe ir Lietuvos, vyriausybės ir universitetų administracija susiduria su dilema ar aukštojo mokslo plėtrai pasirinkti rinkos modelį, ar valstybinio sektoriaus? Kaip suderinti aukšto mokslo pageidaujama tobulumą ir jo ekspansiją, kaip kovoti su aukšto mokslo skauduliais – biurokratija, protekcionizmu, kyšininkavimu ir t.t..

1.2. Lietuvos aukštasis mokslas ir jo vertinimas visuomenėje

Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę aukštasis mokslas gan greit ir sėkmingai buvo perorganizuotas pagal priimtus pasaulinius aukšto mokslo standartus – perėjo iš sovietinės mokslo sistemos į tarptautinę erdvę.

1991 m. priimtame Mokslo ir studijų įstatyme buvo:

- įvesta pažangi trijų pakopų – bakalauro, magistro, daktaro – studijų sistema,
- demokratizuotas akademinis procesas – įteisinta aukštųjų mokyklų autonomija ir akademinės laisvės principas,

- įteisintas senatų, kaip aukščiausios savivaldos institucijų, vaidmuo,
- įteisinta studijų ir mokslo vienovė.

1992 m. priimta Lietuvos Respublikos konstitucija įtvirtino aukštųjų mokyklų autonomiją ir laidavo nemokamą aukštąjį mokslą gerai besimokantiems studentams.⁷

Įgyvendinant Mokslo ir studijų įstatymo nuostatas, 1991–1993 m. buvo parengti pagrindiniai poįstatyminiai aktai – mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų ir dėstytojų pareigų klasifikavimo ir darbo apmokėjimo sistema, mokslo darbuotojų ir dėstytojų pareigų užėmimo konkursų ir atestacijos kriterijai, mokslo laipsnių ir pedagoginių mokslo vardų teikimo nuostatai, kvalifikaciniai aukštojo išsilavinimo bei aukštųjų mokyklų steigimo ir atestavimo nuostatai, studijų apskaitos kreditais sistema, kurie vėlesniais metais buvo tobulinami atsižvelgiant į valstybės poreikius ir pasiektus rezultatus bei Europos ir pasaulio aukštojo mokslo plėtojimo tendencijas.

Iki 1995 m. aukštosios mokyklos pertvarkė daugumą savo studijų programų į universitetines – atsisakyta siauros specializacijos, atnaujintas studijų turinys, įvesti privalomi humanitarinių ir socialinių dalykų moduliai, sukurta trijų pakopų universitetinių studijų sistema.

2000 m. priimtas Aukštojo mokslo įstatymas turėjo įtakos šiems pagrindiniams pasikeitimams aukštojo mokslo sistemoje:

- įvesta binarinė aukštojo mokslo sistema, susidedanti iš universitetinių ir neuniversitetinių aukštųjų mokyklų,
- sustiprintas aukštojo mokslo valstybinis reguliavimas,
- įteisintos visuomeninės priežiūros ir globos institucijos – aukštųjų mokyklų tarybos,
- apibrėžta studentų atstovybės sprendžiamojo balso teisė visuose aukštųjų mokyklų savivaldos ir valdymo organuose,

⁷ LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[inetraktyvus].[Žiūrėta 2006 01 12]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

- nuo 2002 m. atsisakyta savo lėšomis studijuojančiųjų priėmimo į pirmos pakopos dienas studijas ir įvesta mokymų už studijas sistema.⁸

1999 m. 45 Europos šalių, tarp jų ir Lietuvos, švietimo ir mokslo ministrai pasirašė Bolonijos deklaraciją, kurios pagrindinis tikslas – iki 2010 m. sukurti vientisą Europos aukštojo mokslo erdvę su trijų pakopų studijų sistema, vieninga studijų apimties matavimo kreditais sistema ir pripažįstamais kvalifikaciniais studijų laipsniais, aukštos studijų kokybės užtikrinimo sistema, dėstytojų, mokslo darbuotojų ir studentų mobilumu, aukštųjų mokyklų konkurencingumu ir kooperacija.

Europos universitetų asociacija, vienijanti 750 universitetų (tarp jų 7 iš Lietuvos), Glazgo konvente, įvykusiame 2005m. kovo mėn., taip pat priėmė deklaraciją ir kitus dokumentus, kuriuos Berne pasirašė Europos švietimo ministrai. Šie dokumentai artimiausius dvejus metus (iki kito konvento) ir reguliuos aukštojo mokslo ir tyrimų sistemą.

2004–2005 mokslo metais universitetinį sektorių sudarė 21 aukštoji mokykla – 10 valstybinių universitetų, 5 valstybinės akademijos ir 6 nevalstybinės mokyklos. Neuniversitetinį sektorių sudarė 27 kolegijos – 16 valstybinių ir 11 nevalstybinių kolegijų. Universitetinėse aukštosiose mokyklose vykdomos trijų pakopų studijos, sudarančios sąlygas įgyti teoriniu pasirengimu ir moksliniais tyrimais grindžiamą aukštąjį išsilavinimą – bakalauro, magistro kvalifikacinius laipsnius ir profesinę kvalifikaciją, taip pat daktaro mokslo laipsnį. Kolegijose vykdomos vienos pakopos profesinės studijos, orientuotos į praktinę veiklą ir sudarančios sąlygas įgyti profesinę kvalifikaciją. 2004–2005 mokslo metais aukštosiose mokyklose studijavo 190,7 tūkst. studentų⁹. (Išsamesnius statistinius duomenis naudosime analizės metu, todėl mes šiame skyriuje jų nepateikiame).

Aukštosios mokyklos sėkmingai įsijungė į tarptautinius akademinis tinklus, Europos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros ir kitas programas. Pačioje svarbiausioje – ES 6-oje bendrojoje programoje dešimt universitetų dalyvauja 78 projektų vykdyme, gaudami 12,5 mln. Lt, kas sudaro per 41% iš šios programos gaunamų lėšų

⁸ Ten pat.

⁹ Ten pat.

(šešiolika mokslo institutų vykdo 44 projektus, gaudami 9 mln. Lt arba 29,6%). Universitetai aktyviai dalyvauja ir kitose Europos valstybių bendradarbiavimo programose – LEONARDO DA VINCI, COST, EUREKA, SOCRATES. SOCRATES/ERASMUS programa, kurios skatina studentų ir dėstytojų mobilumą.¹⁰

Švietimo Ministrų susitikime, kuris įvyko 2005 metais Bergene, tarptautiniai ekspertai įvertino 42 Europos šalių aukštojo mokslo pažangą pagal tris apibendrintus rodiklius – pirmųjų dviejų studijų pakopų įgyvendinimą, kokybės užtikrinimo, sistemos sukūrimą, studijų kvalifikacinių laipsnių ir periodų pripažinimą. Lietuva pateko į 19 šalių, kurios įvertintos labai gerai, grupę. Aukštesnį įvertinimą gavo tik 10 šalių¹¹.

Septyni Lietuvos universitetai ir Lietuvos universitetų rektorių konferencija, kaip kolektyvinis narys, priimti į Europos universitetų asociaciją (EUA), kuri vienija per 750 universitetų. Kolegijos dalyvauja Europos aukštojo mokslo institucijų asociacijos (EURASHE), studentai – Europos nacionalinių studentų sąjungų (ESIB) veikloje. Šios organizacijos yra Bolonijos proceso oficialūs ekspertai ir konsultantai¹².

Kita vertus, dar reikia nemažai pastangų norint užtikrinti deramą aukštojo mokslo kokybę, kuri atitiktų ES ir kitų išsivysčiusių pasaulio šalių aukštojo mokslo kokybę. Studijų programų ekspertizė ir atlikti tyrimai parodė, kad aukštosiose mokyklose yra daug siauros specializacijos ir dubliuojamų studijų programų, jų turinys nepakankamai orientuotas į praktinius įgūdžius, komunikabilumą, tolesnį gebėjimų tobulinimą ir aktyvų pilietiškumą. Tai trukdo absolventų profesinei karjerai ir mažina prisitaikomumą prie besikeičiančios darbo rinkos¹³. Lietuvos universitetų rektorių konferencija (LURK) 2004 m. parengė ir įteikė Švietimo ir mokslo ministerijai projektą, kurį įgyvendinus būtų dvigubai sumažintas pirmosios pakopos universitetinių studijų programų skaičius ir užtikrinta geresnė jų kokybė. Visų studijų programų vertinimui turi būti kviečiami tik užsienio ekspertai. Kartu su Lietuvos pramoninkų konfederacija parengti ir Vyriausybei įteikti siūlymai, kurie skatintų verslo struktūras priimti studentus praktikai, o dėstytojus –

¹⁰ „Lietuvos aukštojo mokslo perspektyvos integruojantis į ES erdvę“, *Mokslas ir technika* 2006 Nr.1

¹¹ Kaminskas, Vytautas. 2005. „Aukštasis mokslas: mitai ir tikrovė“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 04 03]. Prieiga per internetą: http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=83&Itemid=41

¹² Lietuvos aukštojo mokslo perspektyvos integruojantis į ES erdvę, „Mokslas ir technika“ 2006 Nr.1 <http://neris.mii.lt/mt/straipsniai/200601/pers.doc>

¹³ LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 01 12]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

stažuotėms¹⁴. Universitetai, siekdami geresnės studijų kokybės, kviečia vis daugiau pramonės ir verslo specialistų skaityti paskaitas ar jų ciklus, dalyvauti absolventų baigiamųjų darbų gynimuose, naujų ar modernizuojamų studijų programų ekspertais. Siekiant geresnės aukštųjų mokyklų absolventų užimtumo kokybės ir geriau reaguoti į darbo rinkos ir visuomenės poreikius, būtina sukurti lanksčius visų studijų kryptių reglamentus, sudarant sąlygas tarpkryptinėms studijoms, teikti platesnį universitetinį išsilavinimą, studijų programų turinį daugiau orientuoti į praktinius įgūdžius, sudaryti sąlygas, kad studentai turėtų daugiau įtakos pasirinktos studijų programos turiniui, kad jie galėtų jau studijų metais planuoti profesinę karjerą.

Lietuvos aukštajame moksle egzistuoja problemos ir sopuliai. Daugumos jų šaknys glūdi tiek ankstesniame buvime sovietinėje mokslo sistemoje ir rusakalbėje mokslo sferoje, tiek pereinamojo laikotarpio neižvalgiuose įstatymuose bei neišbaigtose reformose. Dauguma įvykdytų aukštojo mokslo reformų, deja, tik išoriškai reformavo Lietuvos aukšto mokslo sistemą, nepaliesdamos gilesnių klodų – išisaknijusio senojo mentaliteto, tradicijų. Be to, reikėtų pripažinti, kad dauguma dabartinių problemų yra bendros visiems pasaulio universitetams, o Lietuvoje jos įgavo savotišką išraišką dėl šalies ekonominio lygio, valdžios politikos ir visuomenės dvasinių vertybių nuosmukio. Problemos pastebimos aukštųjų mokyklų edukacinėje ir mokslo veiklose, o taip pat vadyboje. Šių problemų neišsprendimas turi nepageidautinas pasekmes studentams, profesūrai ir darbdaviams, o taip pat tolimesnei mokslo plėtrai, inovacijoms. Tačiau neteisingas reformų krypties pasirinkimas gali ne tik pabloginti esamą aukštojo mokslo, bet ir sugriauti jį.

Galima teigti, kad klausimams, susijusiems su Lietuvos aukštojo mokslo problemomis, Lietuvos žiniasklaidoje teikiamas nemažas dėmesys. Viešajame diskurse išskiriami įvairių visuomenės grupių (žiniasklaidos atstovų, akademinės visuomenės, abiturientų ir studentų tėvų, aukštųjų mokyklų atstovų ir t.t.), įvairių organizacijų atstovų (Lietuvos studentų sąjungos ir t.t.), valstybės valdžios atstovų (Prezidento, Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliotų pareigūnų ir t.t.), įstatymų kūrėjų pasisakymai. Taigi toks

¹⁴ Bendradarbiavimo sutartis tarp LURK ir LPK, 2004 04 20, [interaktyvus] Prieiga per internetą: http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=49&Itemid=43

platus asmenų, suinteresuotų aukštojo mokslo tema, ratas rodo, jog tema yra aktuali, o daugelis iškeltų problemų reikalauja racionalių sprendimų.

Problemas, kurios gvildenamos Lietuvos žinasklaidoje aukštojo mokslo tema, galima diferencijuoti į tam tikras grupes. Išskirtinos problemos, reikalaujančios radikalių valstybės valdžios sprendimų aukštojo mokslo sistemoje: visų pirma, būtina kokybės pirmenybė prieš kiekybę, t.y. dėmesio koncentravimas į studijų kokybę, mažinant studentų skaičių. Taip pat – būtina spręsti tokius svarbius klausimus kaip: studijų finansavimo reforma, skiriamų lėšų panaudojimo veiksmingumo kontrolė, paskolų studijoms sistemos tobulinimas, korupcijos kaip reiškinio aukštajame moksle įvardijimas ir t.t.. Kaip vieną problemų grupių galima paminėti studijų kokybės problemą: didelis priimamų studentų skaičius, jų “vidutiniškumas” savo ruožtu negatyviai veikia ir dėstymo lygį. Atskirai problemų grupei galima priskirti psichologinį veiksni: šiuo metu stojimas į aukštąsias mokyklas dvelkia “masine psychoze” – šiame kontekste nuvertinamas tikslingas specialybės pasirinkimas, sąmoningas žinių siekimas, pasiryžimas sąžiningai mokytis ir t.t.

Vienas opiausių ir skaudžiausių problemų – valdžios iniciatyva įvesti visuotinį mokestį už studijas.

Nepaisant Lietuvos aukštojo mokslo pasiekimų, tarptautinio pripažinimo, visuomenėje vyrauja gan skeptiškas jo vertinimas. Remiantis Delfi „Sprinter tyrimai“ apklausa, respondentai į klausimą „kaip vertinate aukšto mokslo kokybę“ atsakė: vertina labai gerai – 4,1%, gerai – 32,1%, patenkinamai – 43,1%, blogai – 5,2%, labai blogai – 1,8%, neatsakė – 12,9%.¹⁵ Taip pat visuomenėje vyrauja nepalankios nuomonės apie aukštojo mokslo sistemą, universitetų veiklą ir t.t. Atotrūkis tarp Lietuvos visuomenės ir tarptautinių vertinimų galimas dėl kryptingos informacijos pateikimo žiniasklaidoje.

¹⁵ Kaminskas, Vytautas.2005. „Aukštasis mokslas: mitai ir tikrovė“[interaktyvus].[Žiūrėta 2006 04 03]. Prieiga per internetą: http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=83&Itemid=41

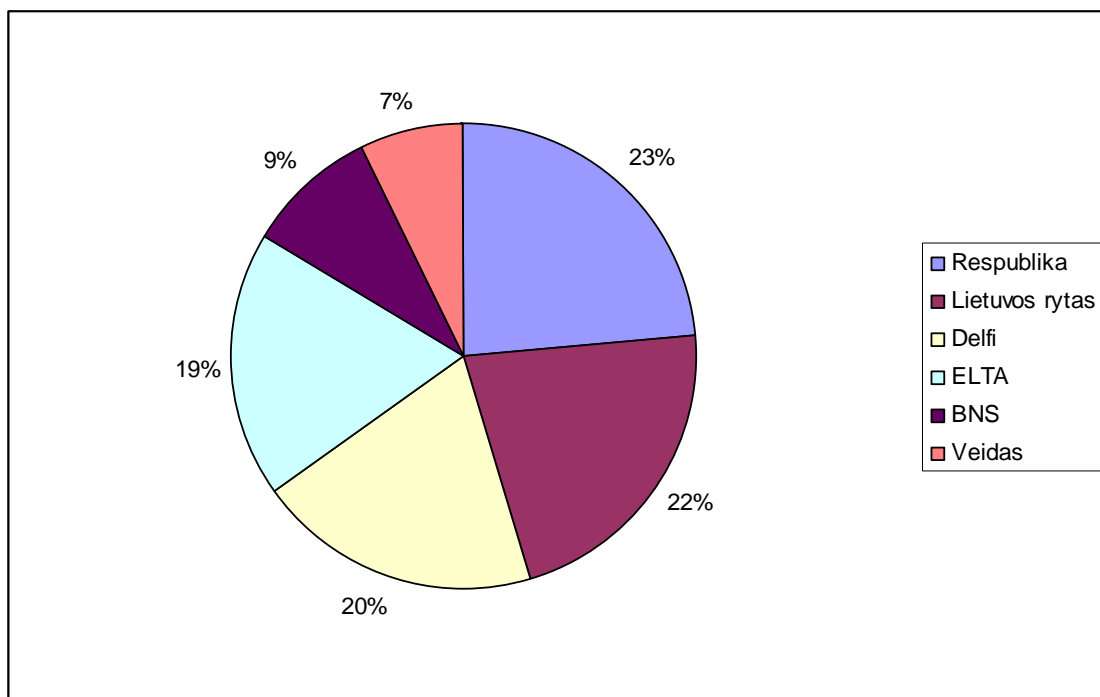
2. LIETUVOS AUKŠTOJO MOKSLO DISKURSO TYRIMO CHARAKTERISTIKA

2.1. Diskurso tyrimų medžiaga

Siekiant patvirtinti iškeltą hipotezę, kad šiuo metu žiniasklaidoje yra formuojamas neigiamas aukštojo mokslo įvaizdis, buvo atliktas tyrimas. Tyrimo metu buvo analizuojami 2005 metų rugsėjo – 2006 m. kovo mėnesiais paskelbti straipsniai aukštojo mokslo tema dienraštyje „Lietuvos rytas“, dienraštyje „Respublika“, savaitraštyje „Veidas“, internetiniame naujienų portale „Delfi“, naujienų agentūros BNS, Lietuvos naujienų agentūros ELTA. Tokio pasirinkimo motyvas yra tai, kad tai yra populiariausios Lietuvoje žiniasklaidos priemonės, kurių skleidžiama informacija pasiekia įvairaus amžiaus Lietuvos visuomenės grupes. Norėta išsiaiškinti kokia informacija apie Lietuvos aukštojo mokslo situaciją pasiekė Lietuvos skaitytojus minėtuju laikotarpiu, kokios problemos yra paliečiamos. Atliekant tyrimą buvo pasinaudota UAB „Mediaskopo“ atliktu žiniasklaidos monitoringu aukštojo mokslo ir studijų tema. Tyrimo laukas – visos minėtų šaltinių publikacijos aukštojo mokslo ir studijų tema. Tyrimas vykdomas kiekybiniais ir kokybiniais parametrais. Į tyrimą nebuvo įtraukti straipsniai apie Baltarusijos Europos humanitarinio universiteto steigimą Lietuvoje, taip pat užsakomieji straipsniai.

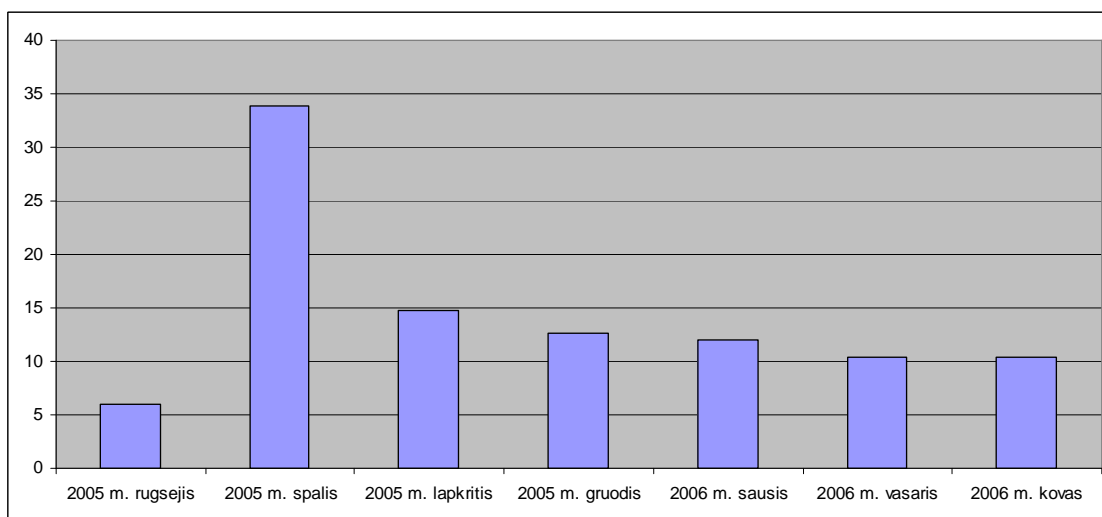
Galutinė imtis – 183 straipsniai. Tyrime naudotų straipsnių sąrašą pateikiame 1 priede. Duomenų apdorojimui panaudota SPSS programa.

Išsami informacija apie straipsnius apie straipsnių pasiskirstymą žiniasklaidos leidiniuose pateikiame 1 paveiksle.

1 paveikslas. **Straipsnių aukštojo mokslo temomis pasiskirstymas šaltiniuose**

Išsamią informaciją apie straipsnių pasiskirstymą pagal mėnesius pateikiame 2 paveiksle.

2 paveikslas. **Straipsnių aukštojo mokslo tema pasiskirstymas pagal mėnesius**

2.2. Tyrimo metodika

Siekiant ištirti kaip Lietuvos žiniasklaidoje yra formuojamas aukštojo mokslo įvaizdis buvo atlikti keli žiniasklaidos straipsnių tyrimai, taikant turinio analizės kiekybinius ir kokybinius aspektus.

Norėdami atsakyti į klausimą ar nevyksta Lietuvos aukštojo mokslo problemų suabsoliutinimas ir kryptingas pateikimas, iš pradžių, remdamiesi kritiniais žiniasklaidos straipsniais išskyreme pagrindines problemas ir nustatėme jų kiekybinį paminėjimo dažnį pagal problemas ir kiekybinį paminėjimų dažnį pagal mėnesius. Pastarąją informaciją susiejome su istoriniu kontekstu – įvykiais šalyje. Sukonkreitinę kritiniuose straipsniuose formuojamas nuostatas, palyginame jas su kita diskursyvine medžiaga: Švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, Statistikos departamento ir Europos Sąjungos skelbiamais statistiniais duomenimis, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos priimtais dokumentais, programomis ir strategijomis. Be to, siekdami įrodyti, kad problemos nėra unikalios, palyginame jas su analogiškais problemomis Didžiosios Britanijos universitetuose.

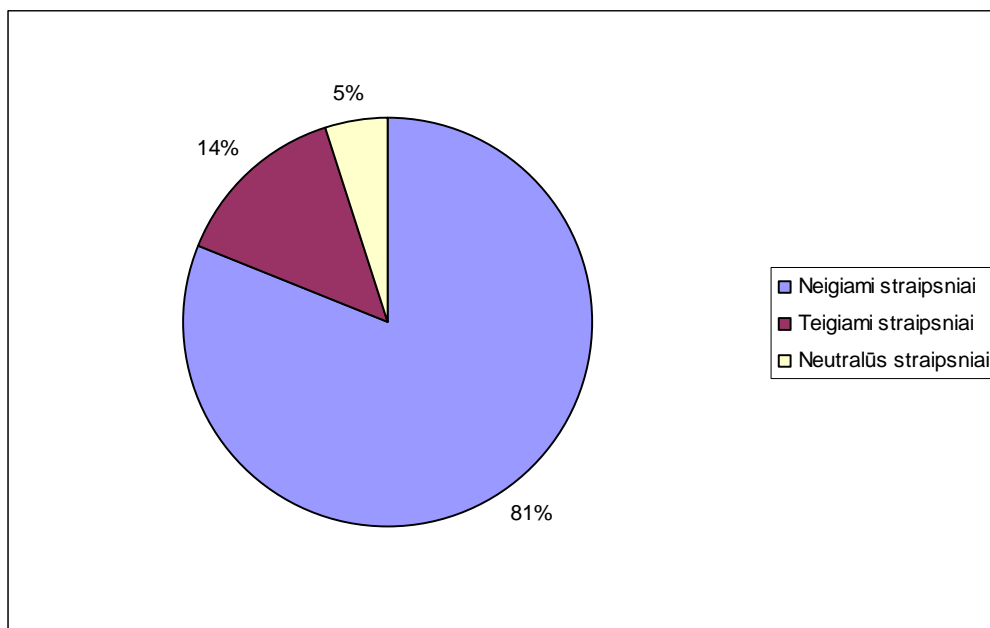
Norėdami atskleisti kodėl formuojamas neigiamas aukštojo mokslo įvaizdis, visų pirma, turinio analizės metodu nustatėme kam (vyriausybei, universitetų administracijai ar verslo atstovams) dažniausiai yra skiriama kritika. Sekančiame analizės etape diskurso analizės interpretaciniu metodu siedami įvairius diskursus, bei istorinį kontekstą pabandėme išskirti neigiamu įvaizdžiu suinteresuotą šalį.

3. LIETUVOS AUKŠTOJO MOKSLO VIEŠOJO DISKURSO ANALIZĖS REZULTATAI

Lietuvos aukštojo mokslo tema straipsnius žiniasklaidoje galima suskirstyti į 3 kategorijas:

1. Kritiniai
2. Teigiami
3. Neutralaus pobūdžio

Informaciją apie straipsnių pasiskirstymą pagal kategorijas pateikiame 3 paveiksle.

3 paveikslas. **Straipsnių aukštojo mokslo tema pasiskirstymas pagal kategorijas**

3.1. Neutralių ir teigiamų straipsnių analizė

Neutralūs straipsniai

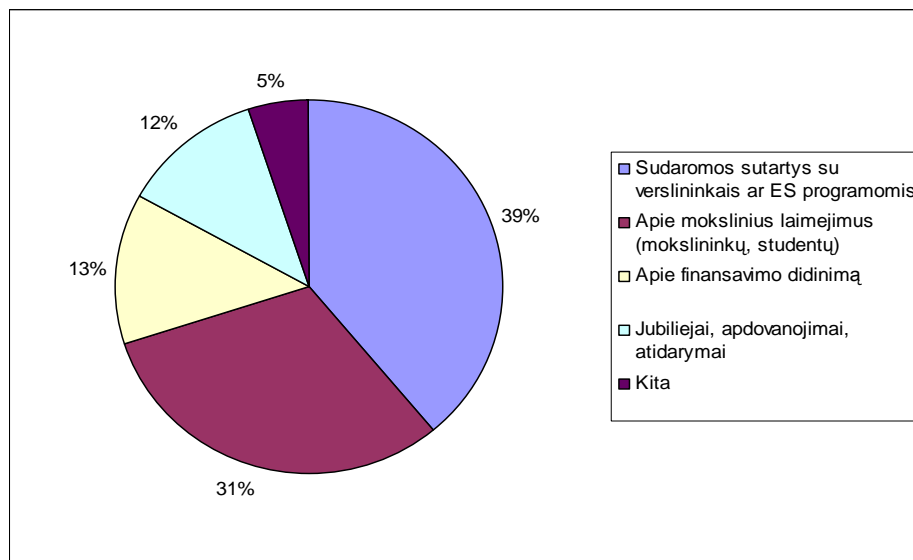
Neutraliems straipsniams priskirti straipsniai, kuriuose nėra gvildenamos jokios aukštojo mokslo problemos. Dažniausiai tai informacinio pobūdžio straipsniai apie studijų mugę, studentų organizuojamus renginius, atvirų durų dienas ir pan. Tokio tipo publikacijos sudaro 5 procentus nagrinėtų straipsnių.

Teigiami straipsniai

Išanalizavus straipsnius, 15 proc. buvo priskirti teigiamų straipsnių apie aukštąjį mokslą kategorijai. Šiuos dar galima skirstyti pagal temas į:

- Straipsniai apie finansavimo aukštosioms mokykloms didinimą ir studijų sąlygų gerėjimą.
- Straipsniai apie mokslininkų, studentų mokslinius laimėjimus
- Straipsniai apie aukštųjų mokyklų dalyvavimą tarptautiniuose projektuose sutarčių su verslo partneriais pasirašymas
- Jubiliejai, apdovanojimai, atidarymai
- Kita

Informaciją apie teigiamų straipsnių pasiskirstymą pagal temas pateikiame 4 paveiksle.

4 paveikslas. **Teigiamų straipsnių aukštojo mokslo tema pasiskirstymas pagal temas**

Straipsniuose apie finansavimo aukštosioms mokykloms didinimą ir studijų sąlygų gerėjimą dažniausiai pasisako vyriausybės nariai: Premjeras, Švietimo ir mokslo ministerijos, Finansų ministerijos atstovai. Juos galima vertinti kaip atsaką į kritiką žiniasklaidoje apie nepakankamą finansavimą, prastą studijų kokybę, blogą materialinę techninę aukštųjų mokyklų bazę, prastas buitines studijuojančių sąlygas ir t.t.: „2006 m. valstybė universitetams numato skirti beveik 490 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų (be specialiųjų programų lėšų), t.y. 22,6 mln. litų daugiau nei 2005 m.“ Taip pat kitais metais studentų stipendijoms numatoma skirti 5 mln. Lt daugiau nei 2005 m.“, - pažymėjo švietimo ir mokslo ministras Remigijus Motuzas. Šiuo metu stipendijų fonde yra per 100 mln. litų.¹⁶ „Aukštajam mokslui šiandien skiriama daugiau nei 600 mln. litų. Kitais metais šios srities finansavimas bus padidintas dar 24 mln. litų. Stebukladarių nėra - ką valstybė gali, tą daro, tad liūdnai, minoriškai vertinti aukštąjį mokslą nesutikčiau“, - sakė Premjeras.¹⁷

Straipsniai apie mokslininkų, studentų mokslinius laimėjimus pagal turinį gali būti skirstomi į dvi kategorijas. Viena – reklaminė, kuomet žiniasklaidoje aukštoji

¹⁶ Malinauskas, Artūras. 2005. „Aukštojo mokslo finansavimas didėja“, *Respublika*, 2005 10 08.

¹⁷ „Aukštojo mokslo situacija nėra liūdna, teigia A. Brazauskas“, *ELTA*, 2005 10 11

mokykla prisistatydamą save ir norėdamą pritraukti abiturientus, aprašo savo studentų mokslinius laimėjimus. Kadangi dauguma tokio pobūdžio straipsnių yra užsakomieji, šiame darbe jų neanalizuojame. Kita - informatyvi, kuomet pateikiant žiniasklaidoje informaciją, siekiama supažindinti visuomenę su naujausiais aukštosios mokyklos pasiekimais, pvz.: „Kauno technologijos universiteto auklėtiniai pristatys savo idėjas bei išradimus“ (*ELTA*, 2005 11 15). Pastaruosius dalinai galima vertinti kaip atsaką į kritiką žiniasklaidoje apie prastą mokslinių tiriamųjų darbų kokybę, jų menkavertiškumą.

Straipsnius „apie aukštųjų mokyklų dalyvavimą tarptautiniuose projektuose sutarčių su verslo partneriais pasirašymas“ irgi galima vertinti dvejopai. Vienuose aukštosios mokyklos iškelia ir parodo savo mokslinės tiriamosios veiklos potencialą – jų galimybių pripažinimą tarptautinėje mokslo erdvėje, gebėjimą konkuruoti su kitų šalių universitetais dėl dalyvavimo projektuose, pvz.: „Tarptautinė konferencija subūrė vadybos specialistus iš viso pasaulio“ (*Respublika*, 2005 11 28). Kituose atskleidžiamas aukštųjų mokyklų indėlis Lietuvos technologijų plėtroje, inovacijose. Dalį pastarųjų straipsnių galima vertinti neigiamai, nes juose pabrėžiama perspektyva ir naudingumas tik technologinių mokslų vystymo, dažniausiai susijusių su Lietuvos stambaus verslo atstovais: „Mykolo Romerio universitetas ir Lietuvos pramonininkų konfederacija pasirašė bendradarbiavimo sutartį“ (*Lietuvos rytas*, 2005 09 15), „Atidarytas Mykolo Romerio universiteto Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas“ (*Respublika*, 2005 09 13), „Inžinieriaus diplomai tampa vertybe“ (*Respublika*, 2005 09 13). Tokiu būdu vyksta kitų mokslo sričių nuvertinimas, ypač humanitarinių mokslų, nes jie neatneša realios naudos verslui. Šių straipsnių dėka, ypač kuomet minimos verslo skiriamos sumos mokslui, tiriamiesiems darbams ar studijų plėtrai, tarsi formuojama mintis apie stambaus verslo kaip investitoriaus ir aukštojo mokslo finansinio gelbėtojo vaidmenį. Tuo pačiu parodant, kad tik teisingai pasirinktas mokslo krypties vystymas (dažniausiai tampriai susijusių su stambaus verslo interesais) ar aukštųjų mokyklų administravimas būtinas universitetų gyvybingumui, konkurentingumui tarptautinėje mokslinėje erdvėje bei Lietuvos inovacinei plėtrai.

Straipsniai apie jubiliejus, apdovanojimus, atidarymus yra informatyvūs, nes turbūt vieninteliai kurių dėka žiniasklaidoje visuomenė supažindinama su uždaro akademinės visuomenės atstovais - jų gyvenimu, pasiekimais, indėliu Lietuvos mokslui,

bei aukštųjų mokyklų pasiekimais, įvertinimu tarptautinėje mokslo erdvėje. Gaila, kad tokio tipo straipsniai yra reti, „proginiai“ žiniasklaidoje.

Vadinasi, teigiamų straipsnių grupė yra daugiagrūdė. Pagal užslėptą prasmę ir turinį, dalį straipsnių galima vertinti kaip desperatišką atsaką į kritikos laviną, kitą dalį - kaip verslo interesus atstovaujančius, trečią - visuomenę supažindinančius su mokslo pasiekimais. Deja, teigiamas emocijas keliančių straipsnių yra mažiausiai.

3.2. Kritinių straipsnių analizė

81% straipsnių žiniasklaidoje yra kritiniai. Nors jų tarpe yra apžvalginių, išsamiai atskleidžiančių ir įvardijančių aukštųjų mokyklų problemas, tačiau dauguma jų remiasi emociniais suinteresuoto visuomenės dalies pasisakymais.

3.2.1. Visuomenės pasisakymai ir jų vertinimas

Studentų pasisakymai

Kritiniuose straipsniuose labai dažnai pasitaiko „riebių“ epitetų universitetams, studijų kokybei, studentams ir dėstytojams. Straipsniuose dažnai yra pateikiama studentų nuomonė apie aukštąjį mokslą ir labai dažnai anoniminė: pvz. Studentai dažniau neigiamai vertina "visuotinį aukštąjį mokslą" ar net įžiūri kenksmingas pasekmes:

- dauguma dabartinių studentų ateina į aukštąsias mokyklas vien dėl popieriuko, mokslo jiems nereikia; nejaugi norint būti geru šlavėju reikia įgyti aplinkos estetinio vaizdo ir higienos vadybininko specialybę;

- universitetai kaip "Ferrari"- teisę įsigyti turi visi, tik ne visi įperka;¹⁸

- Apklausoje pastebima tendencija, kad vertindami studijų kokybę, studentai kopdami studijų laiptais kiekviename kurse ją vertina vis prasčiau. (įdėti nuorodą)

Po Lietuvos studentų sąjungos atlikto Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų nuomonių tyrimo „Ar esi patenkintas savo studijomis“ rezultatų paskelbimo spaudoje

¹⁸Bitinas, Bronislovas. 2005 "VPU Socialinės komunikacijos institutas Studentija: dabarties ir praeities sąšauka (1)", *Respublika*, 2005 12 10.

pasirodė straipsniai apie tai, kad studentai yra nusivylę studijomis. Šiose straipsniuose antraštėse „Aukštojo mokslo studijos atšaldo jaunimo optimizmą“ („Lietuvos Rytas“, 2006 02 28), „Aukštojoje mokykloje viltys virsta šipuliais“ („Veidas“, 2006 03 02), jaučiamas kaltinimas aukštosioms mokykloms tuo, kad „skriaudžia“ pas juos įstojusius studentus. Aukštosios mokyklos vaizduojamos kaip klastūnės, viliojančios jaunuolius : „Parodoje išpėjome moksleivius atsargiai vertinti sodriomis spalvomis, gausybe atributikos ir šypsenomis juos viliojančias aukštąsias mokyklas. Juk net pusė apklaustųjų studentų nėra patenkinti studijomis, norėtų pakeisti specialybę, aukštąją mokyklą“¹⁹. Nedaugelyje straipsnių yra analizuojamos priežastys kodėl studentai nėra patenkinti studijomis. „Žinoma, kaltinti sausas studijas, apie šiandieninę darbo rinką nieko nenuokiančius dėstytojus yra lengviau, nei pripažinti, kad pasirinkai netinkamą specialybę ir būtent čia slypi visos nepasitenkinimo priežastys.“, „Aistė Kudzevičiūtė kaip ir Gintarė prieš ketverius metus stojo į prestižinę specialybę - anglų kalbą. Tačiau jau po kelių studijų mėnesių mergina suprato pasirinkusi ne tą kelią. "Aš nebuvo laiminga studijuodama kalbą, nes visiškai kitaip įsivaizdavau savo mokslus. Ir bėda ne ta, kad blogi dėstytojai buvo ar neįdomios paskaitos, tiesiog prieš studijodama nesusimąščiau, kokių savybių reikia norint tapti geru užsienio kalbos specialistu", - patirtimi dalijosi Aistė.“²⁰ Tik nedaugelyje straipsnių yra paminima, kad nepatenkinti studijomis yra tie studentai, kurie neatsakingai rinkosi specialybę, nesidomėjo studijų programomis ir nepasvėrė savo sugebėjimų pasirinktai specialybei. O juks žinaisklaidos specialistai galėtų pasigilinti kodėl būtent tokie yra tyrimo rezultatai ir ką galima būtų padaryti, kad ateityje studentai atidžiau rinktųsi specialybes ar įstojus ne į tą specialybę, nepabijotų jos pakeisti kita, labiau tinkama.

Įdomūs naujienų portale „Delfi“ pasirodžiusio straipsnio „Skiriasi moksleivių lūkesčiai ir studentų nuomonė apie aukštojo mokslo kokybę“ skaitytojų komentarai. Skaitytojų dauguma gina universitetus, vertina studijų kokybę teigiamai, kaltina studentus per mažai dėmesio skiriančius studijoms: „Esu trečiakursis. Visada atrodė, kad kalam kas nereikalinga (kalam aišku per daug). Bet kaip rašė („The Economist“)tai sukuria mastymą (studijuoju statybos inžineriją). Dabar pagal Socrates programą

¹⁹ BNS “Skiriasi moksleivių lūkesčiai ir studentų nuomonė apie aukštojo mokslo kokybę“, Delfi.lt BNS, data: 2006 02 27

²⁰ Vernickaitė, Aurelija. 2006. “Aukštojoje mokykloje viltys virsta šipuliais“, *Veidas*, 2006 03 02

studijuoju Danijoje architektūrą. Kai čia atvykau, supratau, kad namie tikrai nemažai išmokau. Taigi, nėra mūsų sistema labai jau bloga, kaip galvojau.“, „Garsiausiai šūkauja tie, kurie mažiausiai mokosi. Tie kurie nei sugeba nei nori. Jiem tik diplomus dalink. Jei galėtų tai ir iki metų sutrumpintų studijas, įskaitant doktorantūrą. Ir nenuskurskit tik, varguolėliai, po simbolinius 500 Lt mokėdami už mokslą“. ²¹ Skaitytojai gina universitetus, vertina studijų kokybę teigiamai, kaltina studentus per mažai dėmesio skiriančius studijoms.

Tai rodo, kad studentų nuomonė apie aukštą mokslą yra skirtinga. Tačiau anoniminė neigiama „daugumos“ nuomonė žiniasklaidoje pateikiama kaip pagrindinis studentijos aukštojo mokslo įvertinimas. Tokia „nuomonė“, visų pirma, skatina atsainų jaunimo požiūrį į aukštą mokslą („ar jis reikalingas“), visuomenės nepasitikėjimą universiteto suteikiamu išsilavinimu, dėstytojų kvalifikacija.

Jaunų dėstytojų ir mokslininkų pasisakymai

Jaunų dėstytojų ir mokslininkų pasisakymai paprastai yra anoniminiai. Straipsniuose jaunieji mokslininkai dažnai yra vaizduojami užguiti savo vyresnių kolegų, kenčiantys nuo universitetuose vyraujančios stagnacijos: „Mūsų aukštieji akademiniai pareigūnai su jaunais dėstytojais dažnai elgiasi kaip dvarponiai su baudžiauninkais. Toks hierarchinio valdymo modelis tiesiog pamėkliškai atrodo demokratinių santykių. Man niekur neteko matyti tiek nesaugių, susigūžusių, sutrikusių ir savo orumo neginančių žmonių, kiek jų yra mūsų akademiniame pasaulyje.“²², „Visi akademikai gauna nedarbinių pajamų – vien tik už akademiko vardą kas mėnesį yra išmokamos algos. Tuo tarpu paprasti dėstytojai, mokslo darbuotojai gauna elgetiškas algas“²³, „Jaunieji mokslininkai mano, kad pagrindinės aukštojo mokslo problemos šiandien yra atsainus studentų ir visuomenės požiūris į mokslą, pernelyg didelis darbo krūvis aukštosiose mokyklose, biurokratinė universitetų valdymo sistema, neapmokamas doktoranto darbas,

²¹ „Skiriasi moksleivių lūkesčiai ir studentų nuomonė apie aukštojo mokslo kokybę“ „S-3“ ir „ir kaip visada“ skaitytojų komentarai [interaktyvus]. [Žiūrėta 2005 m. kovo 23 d.]. Prieiga per internetą : <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8889966&ndate=1141038230&categoryID=1861703>

²² Donskis, Leonidas. 2005. „Mūsų aukštasis mokslas: tarp farso ir šėtono“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. vasario 5 d.]. Prieiga per internetą:

<<http://www.balticlabs.com/forumas/index.php?page=naujienos&sub=nuomones>>

²³ Bartasevičius, Valdas. 2005. „Sąstingis mokslui – baisiau už skurdą“, *Lietuvos rytas*, 2005 10 17.

nepakankamas jaunų darbuotojų vertinimas ir skatinimas²⁴. Jaučiama, kad universitetuose vyrauja nepalanki atmosfera jauniems mokslininkams dėl tvyrančios įtampos ir nesutarimų tarp mokslininkų kartų. Gaila, kad dažnai pasisakymai šia tema yra anoniminiai, todėl neaišku ar po anonimiškumo kaukę nesislepia neigiamo įvaizdžio kūrėjai.

Rektorių pasisakymai

Pranešimuose žiniaskaliadoje aukštojo mokslo tema rektoriai kaltina vyriausybę nepakankamu aukštojo mokslo finansavimu, politinėmis rietenomis dėl kurių vilkinamas svarbių įstatymų priėmimas. Vilniaus universiteto rektorius prof. B. Juodka teigia: „Man labiausiai rūpi klausimas: ar politikai dar ilgai tik nuolat kartos, kad mokslas – Lietuvos prioritetas, bet nieko realiai nedarys?(...) Stebėdami politikos širšyną, jau imame manyti, kad gal valdžios žmonėms tiesiog nelieka laiko susimąstyti, kokius prioritetus reikia nustatyti. Todėl ir norisi juos paraginti: "Liaukitės rietis ir pagaliau imkitės darbo!"²⁵ Rektoriai aukštojo mokslo būklės gerinimą įžvelgia ne skubotame visos aukštojo mokslo sistemos reformavime, o valstybinio finansavimo didinime: „Jokios reformos neišspręs svarbiausios problemos – nepakankamo mokslo ir studijų finansavimo“²⁶. "Rektoriai ne prieš tarybas, tačiau jos, kaip yra dabar, turi būti visuomeninės priežiūros ir globos institucijos, o ne atlikti vykdomosios valdžios funkcijas. Tai prieštarautų pačiai universiteto autonomijos idėjai", - sakė Vytauto Didžiojo universitetui vadovaujantis V. Kaminskas. Rektorių nuomone: „Švietimo ir mokslo ministerijos darbo grupės rengiamame aukštojo mokslo plėtros plane universitetų valdymui skiriama per daug dėmesio. "Tarsi neišsprendus aukštojo mokslo finansavimo, kitų aktualių problemų, o vien įgyvendinus šūkį "Visa valdžia taryboms!" Lietuvos aukštasis mokslas iš karto priartės prie Vakarų Europos šalių ar Amerikos lygio".²⁷ Vadinasi universitetų rektoriai gina universitetų garbę nuo juodinančios kritikos, gina savo pozicijas, priverčia susimąstyti dėl aukštojo mokslo reformos būtinybės ir galimų neigiamų jos padarinių.

²⁴ „Daugelis jaunų mokslininkų pasiruošę išvykti iš Lietuvos“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. vasario 5 d.]. Prieiga per internetą:

<<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8438992&categoryID=20174&ndate=1136536382>>

²⁵ Bartasevičius, Valdas. "Dėl mokslo nuosmukio kalti ir politikai", Lietuvos rytas, 2005 12 12

²⁶ Ten pat.

²⁷ ELTA "V. Kaminskas neigia, kad rektoriai suinteresuoti studentų mitingu", 2005 10 12.

Konfederacininkų pasisakymai:

Straipsniuose aukštojo mokslo tema labai dažnai minimi Lietuvos pramonės konfederacijos atstovų pasisakymai. Juose pabrėžiama, kad Lietuvos aukštojo mokslo būklė yra bloga: absolventų paruošimas yra labai prastos kokybės, mokslo tiriamieji darbai neatitinka šiandieninės rinkos poreikių. Investicijos skiriamos humanitariniams mokslams yra netikslingos, pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas tiksliesiems mokslams: „Jei mes duodame tik diplomą, tik vardą, o už jo beveik niekas nesislepia, tai toliau stovėsime vietoje ar net eisime į apačią. Kokybės klausimas yra pagrindinis“, - teigė Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentas Bronislovas Lubys.

(Aukštasis mokslas - duobėje, Veidas, p. 7 Autorius: Nenurodytas, data: 2005 11 24),

„Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentas, chemijos mokslų daktaras, docentas Bronislovas Lubys didžiavosi, kad likimas suvedė su šiuo universitetu. Tačiau negailėjo kritikos visai Lietuvos aukštojo mokslo sistemai. "Reikia lygiuotis į šalies ūkį, o ne į kažkokius bendrus tikslus. Turime prisidėti prie visos tautos kėlimo", - dėstė jis. Anot B.Lubio, būtina daugiau dėmesio skirti inžinerinėms specialybėms.“

„Pramonininkų žodžiais tariant, šiuo metu yra siekiama, kad į žmogiškųjų išteklių "sandėlius" keliautų kiek galima geriau paruošti, tačiau niekam nereikalingi diplomuoti specialistai.“²⁸ Skaitant LKP atstovų pasisakymus žiniasklaidoje, susidaro įspūdis, kad atstovai prisiskirdami sau aukštojo mokslo „gelbėtojų“ vaidmenį, iš tiesų rūpinasi tik konkrečiomis mokslo sritimis, tamptariai susijusiomis su verslu. Dėl gausos stambių verslininkų neigiamų pasisakymų, smulkiųjų verslininkų nuomonių apie aukštojo mokslo kokybę, absolventų paruošimą beveik nepastebima. O juk dauguma jų patys yra baigę Lietuvos universitetus ir galėtų išsakyti savo nuomonę apie tai kiek ir kokių įgūdžių gavo studijų metais, ko trūksta pas juos dirbti atieinantiems absolventams.

Lietuvos valdžios atstovų pasisakymai

Žiniasklaidoje skelbiamuose valdžios atstovų pasisakymuose vyrauja dviejų kategorijų nuomonės. Vieni valdžios atstovai supranta rimtą aukštojo mokslo būklę, bet

²⁸ „Lietuvos mokslas – kryžkelėje“, *Respublika*, 2005 12 06.

gina ir valdžios vykdomą politiką, užtaria lėtą įstatymų priėmimo procesą, aiškindami, kad šiuo metu viskas vykdoma procedūrine tvarka, o nepakankamą valstybinį finansavimą motyvuoja lėšų stygiumi dėl šalies ekonominės būklės: „Stebukladarių nėra - ką valstybė gali, tą daro, tad liūdnei, minoriškai vertinti aukštąjį mokslą nesutikčiau", - sakė Premjeras.²⁹ Kita valdžios atstovų dalis kaltina politinius oponentus neveiklumu, skatina aukštojo mokslo sistemos reformą: „E. Masiulio tikinimu, dabartinė sistema, kai aukštosios mokyklos paprašo pinigų, o ministerijos nusprendžia, kiek joms duoti, yra "visiškai neskaidri, skatinanti lobizmą, o ne konkurenciją ar paslaugų kokybę".³⁰ Galima daryti išvadą, kad valdžios atstovams rūpi aukštojo mokslo problemos, bet politiniai dividendai yra svarbesni.

Visuomenės grupių, tiesiogiai susijusių su aukštuoju mokslu, pasisakymais žiniasklaidoje yra sudaromas įspūdis, kad aukštuoju mokslu yra nepatenkinti studentai, jauni mokslininkai, darbdaviai. Šis įspūdis kuriamas pateikiant anoniminius pasisakymus kaip daugumos atstovų. Tokios „daugumos“ dėka formuojamas neigiamas aukštojo mokslo įvaizdis. Rektoriai, akademikai - vieninteliai kurie gina aukštojo mokslo sistemą ir universitetus nuo juodinančios kritikos, abejoja dėl aukštojo mokslo reformos būtinybės. Vyriausybės atstovai arba gina vykdomą valstybės politiką, arba tariamai rūpinasi aukštojo mokslo problemomis, tačiau manome, kad jie yra suinteresuoti tik savo politiniais dividendais. Pastarųjų politikų pasisakymai taip pat stiprina neigiamą aukštojo mokslo įvaizdį.

3.2.2. Neigiamo aukštojo mokslo įvaizdžio formavimo būdai

Šiame skyriuje bandysime išsiaiškinti koku būdu yra formuojamas neigiamas aukštojo mokslo įvaizdis. Kritinių straipsnių žiniasklaidoje nagrinėjamas temas ir dažniausiai su jomis siejamas problemas sugrupavimą pateikiame 1 lentelėje.

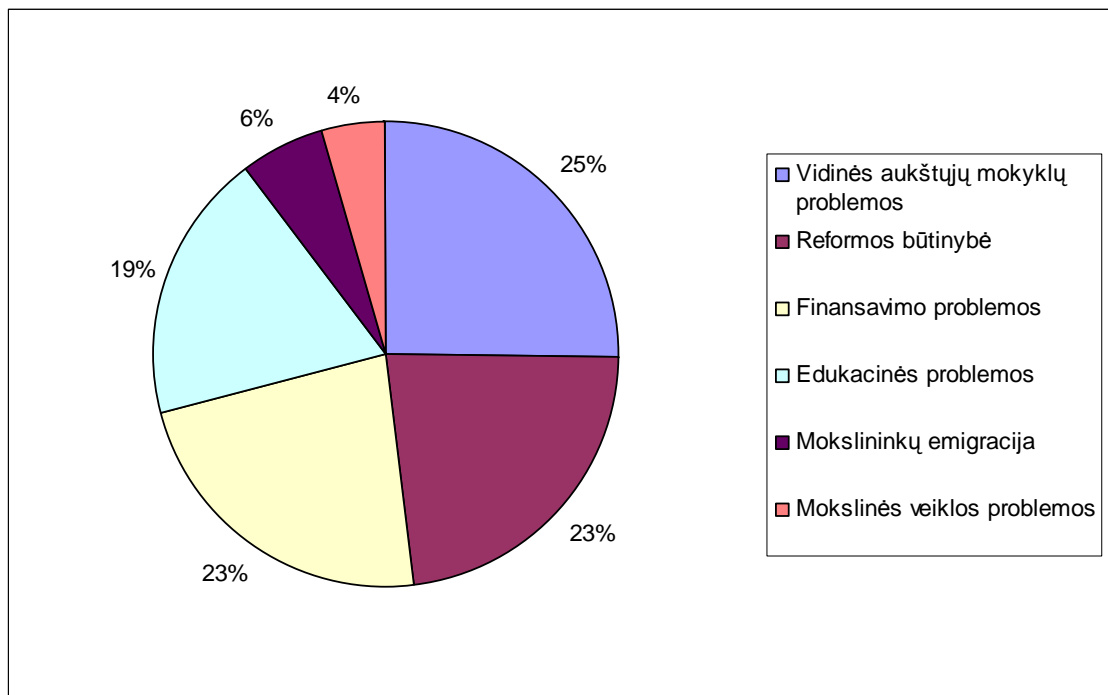
²⁹ Aukštojo mokslo situacija nėra liūdnei, teigia A. Brazauskas, ELTA, 2005 10 11

³⁰ Aukštojo mokslo finansavimui reikia taikyti "mokinio krepšelio" principą, tvirtina E. Masiulis, ELTA, 2005 10 14

1 lentelė. Žiniasklaidoje nagrinėjamos temos

Tema	Problemos
1.Edukacinė	Studijų kokybe ir masiškumas
	Pasenusi tematika ir metodologija
	Prastas absolventų paruošimas
2.Finansavimas	Valstybinis finansavimas
	Mokesčiai už mokslą
	Studijų paskolų sistema
	Verslininkų finansavimas
3.Vidines aukštųjų mokyklų problemos	Stagnacija (metodologija, dėstytojai)
	Blogos studijų sąlygos (mokslo, buities)
	Protekcionizmas
	Kyšininkavimas
	Neskaidrus finansų naudojimas
	Atlygis už darbą
4.Mokslinė veikla	Mokslo tiriamųjų darbų finansavimas
	Mokslo tiriamųjų darbų kokybė
	Atlygis už darbą, jo vertinimas
5.Reformos būtinybė	
6.Dėstytojų ir mokslininkų emigracija	

Išsamią informaciją apie temų paminėjimo dažnį kritiniuose straipsniuose pateikiame 5 paveiksle.

5 paveikslas. Temų paminėjimo dažnis kritiniuose straipsniuose

Dažniausiai žiniasklaidoje paminimos temos yra:

- vidinės aukštųjų mokyklų problemos;
- reformos būtinybė;
- finansavimas;
- edukacinė veikla.

Palyginus retai aptariamos temos - mokslininkų emigracija ir mokslininkų veikla (žr.5 pav.).

Edukacinė, mokslinė veiklos, vidinės aukštųjų mokyklų problemos - didžia dalimi priklauso aukštųjų mokyklų administracijos vadybinei veiklos sferai. Finansavimas - priklauso vyriausybės kompetencijai. Daugelio aukštojo mokslo problemų neišsprendimo pasekmės yra reformos būtinybė ir mokslininkų emigracija. Remiantis tokiu grupavimu lengviau pastebėti kokiom problemom žiniasklaidoje teikiamas prioritetas ir į ką yra nukreipta kritika.

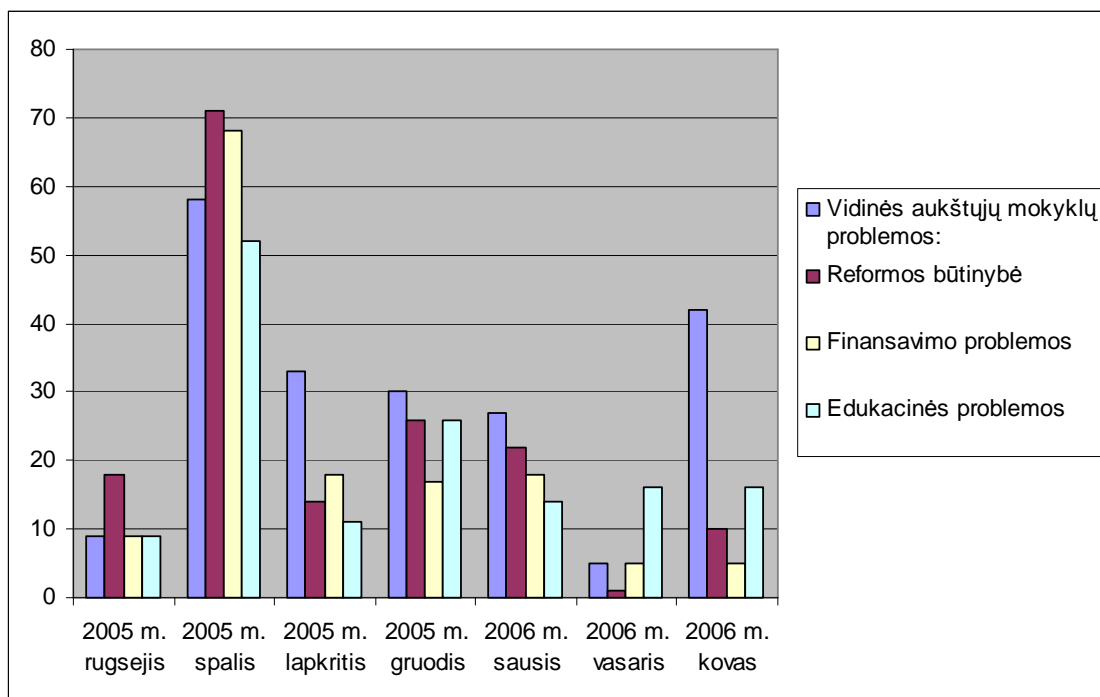
Dažnai yra kritikuojama universitetų administracija dėl netinkamos vadybos. Tačiau ji kritikuojama, ne dėl netinkamos edukacinės ir mokslinės veiklos vadybos,

kurios yra tikrai svarbios, o dėl vidinių universiteto problemų - stagnacijos, korupcijos, kyšininkavimo. Finansavimo temai, kuri yra tikrai svarbi, nes nepakankamas finansavimas yra daugelio aukštųjų mokyklų problemų priežastis, žiniasklaidoje skiriamas šiek tiek mažesnis dėmesys, nei vidinėm aukštųjų mokyklų problemoms. Mokslinės veiklos tema, kaip ir mokslininkų emigracija yra tikrai svarbios visuomenei, nes nuo atliekamų mokslinių tyrimų lygio priklauso šalies konkurencingumas, ekonominė plėtra, tačiau žiniasklaidoje nei šios veiklos problemos, nei tendencija nesulaukė reikiamo dėmesio. Taigi, žiniasklaidoje pirmenybė teikiama menkavertėm, „pigiom“, dažnai ir kitose institucijose pasitaikančiom, problemom, kurios sukelia visuomenės emocijas.

Lygiavertis, kaip finansavimo ir vidinių aukštųjų mokyklų temom, žiniasklaidoje dėmesys yra skiriamas reformos būtinybei. Tai parodo, kad aukštojo mokslo kritikai mato tik vieną problemų sprendimo kelią – reformuoti aukšto mokslo sistemą. Gal tai ir teisingas kelias.

Temų pasiskirstymo dažnis parodo, kad žiniasklaidoje labiausiai kritikuojama aukštųjų mokyklų administracija dėl netinkamos vadybos. Ši kritika yra siejama su vidinėm mokyklų problemom, kurios sukelia visuomenės emocijas. Manoma, kad plačiajai visuomenei lengviau suvokiamų problemų eskalavimas (korupcijos, protekcionizmo, stagnacijos ir pan.) padeda universitetų neigiamo įvaizdžio formavimui.

Išsamią informaciją apie temų paminėjimo dažnio pasiskirstymą pagali mėnesius pateikiame 6 paveiksle.

6 paveikslas. Temų paminėjimo dažnis pagal mėnesius

Daugiausia straipsnių visomis temomis buvo 2005 metų spalio mėnesį. Tai sietina su 2005 metų spalio 13 dieną įvykusių studentų mitingu, kuris sukėlė didelį rezonansą visuomenėje. Šio mėnesio publikacijų pagausėjimas yra natūralus, kadangi studentų mitingas buvo pagrindiniu mėnesio įvykiu. Mažiausia publikacijų aukštojo mokslo tema rasta 2005 metų rugsėjo mėnesį ir 2006 metų vasario mėnesį. 2005 metų lapkričio – 2006 sausio mėnesiais publikacijų skaičius buvo panašus. Šiais mėnesiais įvyko 2006 metų biudžeto svarstymas ir priėmimas, bei prasidėjo debatai dėl ES struktūrinių fondų panaudojimo 2007 – 2013 metais. Pastebėtina, kad tuo laikotarpiu aukštojo mokslo finansavimo tema straipsnių nebuvo išskirtinai daug. Labiau 2005 metų lapkričio – 2006 sausio mėnesiais žiniasklaidoje buvo eskaluojamos vidinės aukštųjų mokyklų problemos. Šių straipsnių pagausėjimas buvo iššauktas KTU rektoriaus rinkimų skandalo. Šalia vidinių aukštųjų mokyklų problemų dažnai buvo minima aukštojo mokslo reformos tema.

Gal būt tai taip pat galima sieti su KTU rektoriaus rinkimų skandalu.

Tiriamuoju periodu edukacinei temai buvo skiriamas mažiausias dėmesys, palyginus su kitomis temomis, išskyrus gruodžio mėnesio rezultatus. Tai sietina su 2006 metų biudžeto svarstymu.

Aukštojo mokslo temų paminėjimo žiniasklaidoje pagal mėnesius dažnio tyrimas parodė, kad nepaisant šalyje vykstančių svarbių aukštajam mokslui įvykių, tokių kaip biudžeto tvirtinimas, bei debatų dėl ES struktūrinių fondų lėšų paskirstymo, žiniasklaidos akiratyje išlieka populiarios „skandalingosios“ aukštojo mokslo vidinės problemos, skatinančios emocijas ir kartu formuojančios neigiamą aukštojo mokslo įvaizdį.

3.2.3. Neigiamo aukštojo mokslo įvaizdžio formavimo priemonės žiniasklaidoje

Šiame skyriuje atliksime žiniasklaidoje kuriamų nuostatų palyginimą su statistiniais duomenimis ir kita diskursyvine medžiaga.

Kadangi temos yra tarpusavyje susijusios, o atskirų temų problemos persipynusios, todėl, atlikus vienos temos kuriamų nuostatų palyginimą su viešais statistiniais duomenimis bei kita diskursyvine medžiaga, galima suvokti visuomenės nuomonių formavimo būdus, kuriuos žiniasklaidoje vartojama tendencingam aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimui. Tokio tipo nagrinėjimui mes pasirenkame edukacinę temą.

Išnagrinėjus 2005 - 2006 metų ir ankstesnių metų išlikusius interneto portalų archyvuose internetinės ir tradicinės žiniasklaidos straipsnius, pastebėjome, kad keletą metų paeiliui viena iš pastoviai, netgi primigtinai, formuojamų nuostatų yra sekanti:

- Kiekvienais metais Lietuvoje dideliais šuoliais auga studijuojančių skaičius. Studentų ir žmonių dalis turinčių aukštąjį išsilavinimą yra per didelė tokiai mažai šaliai, kaip Lietuva.

Šios nuostatos skleidėjams reikėtų prisiminti Lisabonos strategiją ir kitus ES dokumentus: plėtros planus, komunikatus, direktyvas, kuriose numatoma, kad per keletą artimiausių dešimtmečių Europos Sąjungos (tame tarpe ir Lietuvos) ekonomikos modelis iš esmės keisis – ekonomikos konkurencingumą ir augimą bei socialinę gerovę vis labiau lems žiniomis grįstos pramonės šakos ir paslaugos, kurios pareikalaus daugiau darbuotojų ne tik baigusią aukštąjį mokslą, bet ir turinčių mokslo laipsnį. Europos Bendrijų Septintoje mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos pagrindų programoje (2007 – 2013 m.) pabrėžiama, kad „moksliniai tyrimai, technologijos,

švietimas ir inovacijos yra reikšmingas būdas ilgam ir nuolat kurti darbo vietas. Šie veiksniai taip pat labai svarbūs ekonominiam augimui, konkurencingumui, sveikatai, gyvenimo kokybei ir aplinkai³¹³¹ Todėl Europos Komisijos Komunikate “Intelektualinio potencialo mobilizavimas Europoje: sudarant sąlygas universitetams visapusiškai prisidėti prie Lisabonos strategijos” (Bruuselis 2005 04 20)³²³². Europos valstybės kviečiamos investuoti į studijas, į išsilavinimą, nes tai yra investicijos į Europos ateitį.

Taip pat daugelyje ES dokumentų išreiškiamas susirūpinimas, kad Europa ima atsilikti nuo pasaulio. Sąlyginai maža Europos darbingų žmonių dalis turi aukštąjį išsilavinimą (Europoje 21%, JAV – 38%, Japonijoje – 36%). Pagal darbo jėgos su aukštuoju mokslu dalį Lietuva (19%) atsilieka nuo ES vidurkio (21%)³³³³, nors šiuo metu pagal studentų skaičių tūkst. gyventojų Lietuva lenkia net JAV (Lietuvoje tūkst. gyventojų tenka 54, JAV – 51, Japonijoje – 31)³⁴³⁴. Šiuo rodikliu verta didžiuotis, nes, nepaisant „protų nutekėjimo“ masto, kuris anksčiau ar vėliau bus sureguliuotas suvokus žmogiškųjų išteklių svarbą ekonomikos vystymuisi, besimokantieji aukštojo mokslo lygmenyje yra investicija ne vien į Lietuvos ateitį, bet ir šiandienines inovacijas, mokslo ir technologijų plėtrą. Be to, pastebėta, kad tik išlaikius esamą studentų skaičių artimiausioje perspektyvoje gali būti likviduotas Lietuvos atsilikimas pagal darbo jėgos su aukštuoju išsilavinimu dalį ir palaikomas ES siekis mažinti šio rodiklio atotrūkį nuo JAV ir Japonijos³⁵.

Reikia pripažinti, kad Lietuvoje tikrai sparčiai, netgi šuoliškai, didėja studijuojančių skaičius, tačiau šis procesas stebimas tik pastarąjį penkmetį. Šalies ekonominio ir socialinio nuosmukio metais studentų skaičius sumažėjo nuo 67,3 tūkst. 1990–1991 mokslo metais iki 51,5 tūkst. 1994–1995 mokslo metais (14 studentų

³¹ Europos Tarybos sprendimas dėl specialiosios programos „bendradarbiavimas“, kuria įgyvendinama Europos Bendrijų Septintoji mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos pagrindų programa (2007-13m), Europos Bendrijų Komisija, Bruuselis, 2005 09 21kom. (2005) 440 galutinis,2005/085(CNS).[Interaktyvus] Prieiga per internetą: [http://www.europarl.eu.int/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com\(2005\)0440_/com_com\(2005\)0440_lt.pdf](http://www.europarl.eu.int/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com(2005)0440_/com_com(2005)0440_lt.pdf)

³² - http://europa.eu.int/comm/index_en.htm

³³ Kaminskas, Vytautas. „Aukštasis mokslas: mitai ir tikrovė“[interaktyvus].[Žiūrėta 2006 04 03]. Prieiga per internetą: http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=83&Itemid=41

³⁴ Ten pat.

³⁵ LR Seimo ir Lietuvos mokslų akademijos sesija „Aukštasis mokslas Lietuvoje:šiandieninė būklė ir žvilgsnis į ateitį“2005 05 31 Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=708

tūkstančiui gyventojų)³⁶. Tuomet jaunimo tarpe vyravo „Gariūnų turgavietės“ sindromas, kuomet jie labiau rinkosi smulkia verslininkystę, perpardavinėjimą nei studijas. Gerėjant ekonominei situacijai šalyje, bei jaunimui suvokus studijų svarbą savo asmeninei ateičiai - smulkus perpardavinėjimas nėra sėkmės garantas, o rimtam verslui reikalingos žinios, todėl nuo 1997 m. stojančiųjų skaičius palaipsniui pradėjo didėti ir jau 1999–2000 mokslo metais universitetuose ir akademijose studijavo 82,2 tūkst. studentų. Sekančiais metais besimokančių skaičius aukštojo mokslo studijų lygmenyje sparčiai didėja³⁷ ir 2004 – 2005 m.m. pasiekė 190,7 tūkst.³⁸ Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad tuo pačiu laikotarpiu kolegijose studentų skaičius išaugo nuo 3,5 tūkst. 2000–2001 mokslo metais³⁹ iki 52,2 tūkst. 2004–2005 mokslo metais. Į kolegijas priimama 45% aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos studentų – tai vienas iš didžiausių santykių tarp ES šalių⁴⁰. Sugretinus statistinius duomenis pastebime, kad pastaraisiais metais besimokančiųjų skaičiaus aukštojo mokslo lygmenyje šuolinis didėjimas įvyko kolegijų sąskaita, o ne vien universitetų, kaip teigiama žiniasklaidoje.

Sekanti žiniasklaidos formuojam nuostata:

- Universitetai priima rekordiškai didelį studentų skaičių, nes yra suinteresuoti valstybės biudžeto asignavimu, kuris priklauso nuo studentų skaičiaus. Dėl to šiandien Lietuva pagal studentų skaičių patenka į pirmaujančių Europos šalių dešimtuką, bet vienam studentui skiriama bene mažiausiai lėšų. Vyriausybė ir universitetų administracija nesiima spręsti šių opių problemų.

Norėdami atsakyti į šį klausimą, visų pirma, atlikome teisės akto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas “Dėl maksimalaus studentų, priimamų 2005 metais, skaičiaus ir studijų įmokų dalies, apmokamos Lietuvos Respublikos Valstybės Biudžeto

³⁶ Lietuvos švietimas-2004, Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm

³⁷ 2000-2001m.m. studentų yra 97.1 tūkst; 2001-2002m.m. – 115,2; 2002-2003m.m. – 143.6; 2003-2004 m.m. - 168,4, Lietuvos švietimas-2004.[Žiūrėta 2006 04 13] Prieiga per internetą:

http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm

³⁸ LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[inetraktyvus].[Žiūrėta 2006 01 12]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

³⁹ Kolegijose studijuojančių studentų skaičius 2001-2002m.m. – 10tūkst.; 2002-2003m.m. – 26; 2003-2004m.m. – 41tūkst., Lietuvos statistinis metraštis 2005 (švietimas 213-234), Prieiga per internetą: <http://66.249.93.104/search?q=cache:E75hRSnTstIJ:www.std.lt/lt/news/view/%3Fid%3D1343+Lietuvos+metra%C5%A1tis&hl=lt&ct=clnk&cd=19>

⁴⁰.Ten pat.

lėšomis, nustatymo”⁴¹ analizę. Atkreipėme dėmesį, kad LR Vyriausybė, siekdama sumažinti neigiamą poveikį priklausomybės tarp studentų skaičiaus ir biudžeto asignavimų, 2005 metais patvirtino ne tik studentų priėmimo planą, bet ir 20 procentų nuokrypį, kuris leido aukštosioms mokykloms priimti daugiau ar mažiau studentų nuo valstybės nustatyto finansuojamų vietų skaičiaus, paliekant tą patį valstybės biudžeto finansavimą. Ši nuostata aukštosioms mokykloms suteikė didesnę laisvę planuoti studentų priėmimą, atsižvelgiant į konkrečios studijų programos specifiką, daugiau dėmesio skirti studijų kokybei. Šiame nutarime taip pat nustatytas maksimalus visą studijų kainą mokančių studentų skaičius.

2005 10 21 ŠMM pateikė informaciją apie 2005 metų studentų priėmimą: bendras priimtųjų studijuoti valstybės biudžeto lėšomis skaičius nebuvo didesnis negu 5 %, nors LR Vyriausybės nutarimu buvo leistinas 20 % nuokrypis. Kai kurios aukštosios mokyklos, priimdamos studentus, mokančius visą studijų kainą, viršijo LR Vyriausybės nustatytą priėmimo planą. Į valstybines kolegijas priimtas 9621 studentas, kurio studijos visiškai arba iš dalies apmokamos valstybės biudžeto lėšomis. Šis skaičius 6 % viršija LR Vyriausybės nutarimu nustatytą skaičių (9040)⁴².

Rektorių konferencija, atsižvelgdama į kasmetinį stojančiųjų į universitetines studijas ir parengiamų bakalaurų skaičių, bei finansinių įplaukų pakitimus, siūlo 2006 metais išlaikyti tą patį kaip 2005 metais valstybės finansuojamų vietų skaičių dieninėse I pakopos universitetinėse (16,7 tūkst.) ir neuniversitetinėse (7,5 tūkst.) studijose, o į valstybės finansuojamas dienes antros pakopos (magistrantūros) studijas priimti ne mažiau kaip 6,5 tūkst. (arba 40%) bakalaurų, palikti tą patį kaip ir 2005 m. doktorantūros vietų skaičių ir įteisinti nuostatą, kad į savo lėšomis studijuojančiųjų vakarinėse ir neakivaizdinėse studijose skaičių nustato pati aukštoji mokykla⁴³.

⁴¹Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas “Dėl maksimalaus studentų, priimamų 2005 metais, skaičiaus ir studijų įmokų dalies, apmokamos Lietuvos Respublikos Valstybės Biudžeto lėšomis, nustatymo”, 2005 06 17 Nr540, Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai/2005-05-17-540.htm

⁴² Studentų priėmimo į aukštąsias mokyklas rezultatai, 2005 10 21, [inetraktyvus]. [Žiūrėta 2006 04 15] Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/naujienos/pranesimai.htm?id=1024>

⁴³ Rektorių konferencijos siūlymas dėl 2006 priėmimo, 2005 11 24 nr. 328, [inetraktyvus]. [Žiūrėta 2006 04 15] Prieiga per internetą : http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=54&Itemid=41

Palyginimas studentų skaičiaus pagal finansavimo šaltinius sukėlė netikėtų minčių. Pastebėjome, kad universitetinėse studijose valstybės finansuojamų studentų skaičius didėjo mažiau, nei savo lėšomis studijuojančių t.y. nuo 56,8 tūkst. 1997-1998 m.m. iki 80 tūkst. 2004-2005 m.m.(pokytis - 23,2 tūkst.), o savo lėšomis studijuojančių nuo 10,7 tūkst. iki 54,2 tūkst. (pokytis - 43,5 tūkst.). Panaši tendencija pastebima ir neuniversitetinėse studijose: valstybės finansuojamų vietų skaičius išaugo nuo 2 tūkst. 2000-2001 mokslo metais iki 26,2 tūkst.(pokytis - 24,2 tūkst.). 2004-2005 mokslo metais, savo lėšomis minimais metais mokėsi 1,6 tūkst. ir 26 tūkst.(pokytis - 24,4 tūkst.)⁴⁴. Vadinasi, priešingai nei teigiama žiniasklaidoje, tiek universitetinėse, tiek neuniversitetinės aukšto mokslo įstaigose sparčiau didėja savo lėšomis studijuojančių dalis, nei valstybės finansuojamų studentų. Pagal LR Aukštojo mokslo įstatymą, aukštosios mokyklos gautos lėšos kaip įmokos už studijas yra naudojamos tos mokyklos specialiosioms programoms finansuoti ir jomis mokykla savarankiškai disponuoja⁴⁵. Aukštosios mokyklos suinteresuotos priimti daugiau nuosavomis lėšomis studijuojančiųjų, nes jų įmokos už mokslą yra didesnės, nei valstybės finansuojamų studentų. Manytume, kad savo sąskaita studijuojančių studentų dalies teigiamas pokytis taip pat yra veiksnys sukeliantis pastaraisiais metais stebimą šuolišką studentų skaičiaus didėjimą.

Keletą žodžių norėusi tarti apie biudžeto asignavimą ir BVP dalį tenkančią vienam studentui, nes šia tema dažnai spekuliuojama žiniasklaidoje. Iki 2000 metų aukštajam mokslui skiriami valstybės biudžeto asignavimai didėjo ir kasmet sudarė ne mažiau kaip 0,8% BVP, o 1998 m. pasiekė maksimumą (pagal absoliutų dydį – 404,7 mln. Lt, pagal BVP dalį – 0,9%, pagal lėšas vienam valstybės finansuojamam studentui – per 7100 Lt). 2000 metais universitetiniam sektoriui biudžeto lėšos sumažintos iki 355,9

⁴⁴ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. "Lietuvos švietimas-2004"[interaktyvus].[[žiūrėta 2006 kovo 24 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm>

⁴⁵ Valstybinės aukštosios mokyklos lėšos, gautos kaip studentų studijų įmokos, taip pat lėšos, gautos iš asmenų, nurodytų šio įstatymo 61 straipsnyje (savo lėšomis studijuojantys), ir pajamos iš mokslinės ir ūkinės veiklos bei teikiamų paslaugų Vyriausybės nustatyta tvarka įtraukiamos į valstybės biudžeto apskaitą, tačiau naudojamos šios aukštosios mokyklos specialiosioms programoms finansuoti. Aukštosios mokyklos jų statutuose nustatytiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti specialiųjų programų lėšas valdo, naudoja bei jomis disponuoja savarankiškai. Lietuvos Respublikos Aukštojo mokslo įstatymas, 55str., 2000 03 21, Nr.VIII-1586, Vilnius, http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/istatymai/VIII-1586-2.htm

mln. Lt ir toks lygis (apie 0,7% BVP ir 5600 Lt vienam valstybės finansuojamam studentui) išliko iki 2002 metų. Padidinus priėmimą į valstybės finansuojamas vietas dieninėse studijose valstybės biudžeto asignavimai universitetams vėl pradėjo augti ir 2005 metais pasiekė 458,85 mln. Lt (beveik 0,7% BVP ir 5800 Lt vienam valstybės finansuojamam studentui)⁴⁶. Nors Lietuva aukštajam mokslui skiria didesnę BVP dalį (1,3% BVP) nei ES vidurkis (1,2% BVP), tačiau lėšos vienam studentui pagal perkamosios galios paritetą beveik keturis kartus mažesnės nei Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) šalių vidurkis⁴⁷.

Taigi, formuojant aptariamą nuostatą, kaip pastebėjome, žiniasklaidoje neteisingai interpretuojami faktai, be to, suplakdama į vieną visumą absoliučiai skirtingus dėmenis (valstybės finansuojami ir savo lėšomis studijuojantys studentai) pateikiamos skaitytos klaidinančios išvados. Iš tikrųjų Vyriausybė teisės aktais stengiasi sumažinti neigiamą priklausomybę tarp studentų skaičiaus ir biudžeto asignavimų, riboti visą studijų kainą mokančių studentų skaičių, o universitetų administracija dėl to prarandamas finansines įplaukas bando kompensuoti išlaikydama ar didindama savo lėšomis studijuojančiųjų studentų skaičius. Be to, aukštajame mokslo lygmenyje labiau didėja savo sąskaita studijuojančių skaičius, nei valstybės finansuojamų, todėl negalima vien tik sieti „rekordiškai“ didelį priimamų studentų skaičių su mažėjančiomis lėšomis vienam studentui. Valstybės skiriama BVP dalis vienam studentui yra maža ne tiek dėl studentų skaičiaus, o dėl perkamosios galios mažo pariteto, palyginus su ES šalių vidurkiu.

Aplamai, žiniasklaida labai blankiai nušviečia savo lėšomis studijuojančių klausimą. Visų pirma, savo lėšomis studijuojančių studentų dalis parodo aukštojo mokslo išsilavinimo poreikį, o tai nesiderina su formuojama nuostata apie menką studentų motyvaciją ir realų aukštojo mokslo poreikį visuomenėje. Antra, neminint savo lėšomis studijuojančių įmokų sumos, lengviau spekuliuoti apie „milžinišką“ įmokų našta valstybės iš dalies finansuojamiems studentams, bei nusišlepti galimą finansinę našta studentams, jei universitetai taptų privačiais ar įvedus pilno mokėjimo už studijas sistemą. Trečia, savo lėšomis studijuojančių studentų skaičiaus ribojimas vyriausybės

⁴⁶ LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[inetraktyvus].[Žiūrėta 2006 01 12]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

⁴⁷ Ten pat.

įstatymais, ypač dieninėse I pakopos studijose yra svertas, reguliuojantis studentų skaičių (universitetai suinteresuoti už mokslą mokančių studentų didesniu skaičiumi, nes jų mokestis yra finansinės universitetų įplaukos) ir netiesiogiai ribojantis vidutinius gabumus turinčiųjų patekimą į universitetą (ne paslaptis, kad mažai gebėjimų turinčios ir mažai motyvuotos turtingų šeimų atžalos pasirenka savo lėšomis finansuojamą studijų kelią). Visas šis mūsų pateiktas komplektas priešasčių nesiderina su kuriu aukštojo mokslo įvaizdžiu, nei kūrėjų tikslais.

Žiniasklaidoje dažnai teigiama:

- Kadangi universitetai priima labai daug studentų, beveik visus abiturientus („kas netingi nueiti iki universiteto yra priimami“), todėl daugelio stojančiųjų gebėjimai yra vidutiniški ir siekiai nėra motyvuoti mokytis. Jiems rūpi ne specialybė, o tik aukšto mokslo diplomas, kadangi jo reikalauja darbdaviai.

Norėdami paneigti šią nuostatą, visų pirma, panagrinėkime 2004-2005 m.m. priėmimą į universitetus. Tais metais abiturientų skaičius buvo 48,5 tūkst., iš jų į dienes studijas priimta 14,6 tūkst., t.y. 30% tų metų abiturientų, o vakarines ir neakivaizdines studijas - 2,5 tūkst. t.y. – 5,1%. Bendras priimtų į universitetines studijas 2004 -2005 m.m.abiturientų dalis yra 35,1%. Peržvelgus ankstesniųjų metų (2000-2004) ŠMM ataskaitas, bei LURK dokumentus pastebima, kad šis rodiklis kasmet išlieka beveik pastovus (svyruoja tarp 30-35%)⁴⁸. Taigi, žiniasklaidos teiginys, kad visi abiturientai patenka į universitetus yra klaidingas. Klaida įveliama palyginus kitus duomenis: priimtų į universitetų dienes studijas bendras studentų skaičius yra lyginamas su tų metų priimtų abiturientų skaičiumi. 2005 m. priimta į dienes studijas 17,2 tūkst, o iš jų 2005 m. abiturientų 14,6 tūkst., apskaičiavus gaunasi vos ne „kosminis“ procentas – 85%.

Galimas teiginys, kad kasmetinis 30-35% abiturientų priėmimas į universitetus yra per daug didelis. Tačiau yra pastebėta, kad „nuo 2002 m., kai į dienes pirmosios pakopos universitetines studijas kasmet priimama beveik 17 tūkst. pirmakursių, į universitetus įstoja apie 30% tų metų laidos abiturientų, į valstybines kolegijas su 7,5 tūkst. vietų dieninėse studijose – apie 15% abiturientų. Išlaikius pasiektą valstybės finansuojamų vietų skaičių, kad 50–55% abiturientų galėtų įstoti į dienes studijas, ir įvertinus tai, kad dar apie 45% visų studentų siekia aukštojo išsilavinimo savo lėšomis,

⁴⁸ „Lietuvos aukštojo mokslo perspektyvos integruojantis į ES erdvę“, *Mokslas ir technika* 2006 Nr.1

artimiausioje perspektyvoje bus likviduotas Lietuvos atsilikimas pagal darbo jėgos su aukštuoju išsilavinimu dalį ir palaikomas ES siekis mažinti šio rodiklio atotrūkį nuo JAV (38%) ir Japonijos (36%)⁴⁹.

Žiniasklaidos formuojama nuostata, kad „stojančiųjų gebėjimai yra vidutiniški „, taip pat nėra teisingas. 2005 m. priėmimo į aukštąsias mokyklas rezultatai parodė, kad vidutinis priimtųjų į dienes socialinių mokslų studijas konkursinis balas buvo 18,5 (VU-21,4, VGTU – 20,7, VDU – 19,5), o į technologinių mokslų – 14,9 (VU – 21,3, VGTU – 16,6, KU – 15,8).⁵⁰ Be to, pastebėta, kad daugelyje specialybių konkursiniai balai buvo aukštesni, nei 2004m.⁵¹ Kaip žinia, turintys mažesnius gebėjimus pasirenka neuniversitetinį aukštąjį išsilavinimą, nes ten konkursinių balų apskaičiavimui užtenka brandos egzaminų rezultatų. Be to, ne paslaptis, kad vidutinių gabumų turtingų šeimų atžalos pasirenka studijas savo sąskaita. Todėl negalima spręsti apie priimamų į aukštojo mokslo studijas gebėjimus, neatsižvelgiant į augantį universitetinių studijų konkursinį balą, suplakant universitetinio ir neuniversitetinio aukštojo išsilavinimo mokyklų, bei studijuojančių savo lėšomis konkursinių balų duomenis. Taipogi, negalima remtis duomenimis apie studentų „nubyrėjimą“, nes ne visi pašalintieji iš universitetų yra nepažangūs. Kartais studentai negali tęsti mokslų dėl susiklosčiusių neigiamų aplinkybių: pablogėjusios šeimos finansinės būklės, sveikatos ir t.t.

Teigiama, kad savo lėšomis studijuojančių dalis yra rodiklis atspindintis aukštojo mokslo poreikį, t.y. motyvacija siekti aukšto mokslo. Manytume, kad šis rodiklis bakalaurinių studijų lygyje nėra tikslus, nes, kaip minėjome, dažnas nemotyvuotas ir vidutinius gabumus turintis abiturientas iš turtingos šeimos šiuo keliu siekia aukštojo mokslo. Šis rodiklis geriau atspindi motyvaciją magistrantų. Mes pasirenkame kitą motyvacijos rodiklį – aukštojo išsilavinimo įgijimas. Nuo 2000 - 2004m bakalauro

⁴⁹ Ten pat.

⁵⁰ Kaminskas, Vytautas. „Aukštasis mokslas: mitai ir tikrovė“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 04 03]. Prieiga per internetą: http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=83&Itemid=41

⁵¹ Daniūnas, A., Kliukas, R. „Priėmimui į pagrindines studijas pasibaigus“ [ineraktyvus]. [Žiūrėta 2006 03 13] Prieiga per internetą: <http://66.249.93.104/search?q=cache:MORQOsqhSjgJ:www.vgtu.lt/leidiniai/geduniv.php%3Fview%3D1%26category%3D131%26id%3D798+konkursiniai+balai+universitetuose&hl=lt&ct=clnk&cd=3>

studijas baigusių skaičiaus pokytis yra 5,5 tūkst.⁵², o kasmet baigusių magistrantūros studijas vidurkis yra 6,5 tūkst.⁵³ Jei sunku spręsti apie bakalaurų motyvacijos mokslu lygį, tai jis atsiskleidžia magistrantų ryžtingame siekyje specialybės žinių, nes ne vienam tenka derinti mokslą ir darbą, spręsti finansines problemas, kilusias dėl studijų mokesčio. Pasirinkimas doktorantūros studijų (2004–2005 mokslo metais doktorantūroje ir meno aspirantūroje mokėsi 2,5 tūkst. asmenų)⁵⁴ ir jos įgijimas dar labiau atskleidžia asmens motyvaciją mokslui. Nors šiuo atveju nereikia spręsti finansinių problemų dėl mokesčių už mokslą, nes didžiosios dalies (93,7%) doktorantūros rezidentų studijos Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, yra finansuojamos valstybės, tačiau, neminint sunkumų dėl prastos mokslo techninės bazės, papildomos problemos iškyla kitame lygmenyje – visuomenės požiūryje į mokslininko specialybę kaip neprestižinę ir nepelningą, valstybės menkai įvertinamas mokslininko darbas ir t.t. Nepaisant visų sunkumų, 2000–2003m. doktorantų skaičius didėja: 2000m. doktorantūrą baigė 442 asmenys, 2001m. – 435, 2002m. – 1122, 2003m. – 856⁵⁵. Nors šie skaičiai atrodo dideli, tačiau pagal kasmet įgyjančių daktaro laipsnį skaičių, tenkantį milijonui gyventojų, Lietuva (110) atsilieka nuo ES-15 (185) vidurkio. Pagal doktorantų skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų, Lietuva (0,65) lenkia Latviją (0,55), bet labai atsilieka nuo Estijos (1,1), Norvegijos (1,1), Švedijos (2,1), Suomijos (2,6)⁵⁶.

Kaip pastebime, visose trijose aukštojo mokslo pakopose studijuojančių ir įgijusių išsilavinimą kasmet didėja. Tai parodo, kad studijuojantys ne vien nori įgyti aukšto mokslo diplomą kaip saugios ateities, didesnio darbo atlygio garantą, bet siekia gilinti savo žinias, tobulintis pasirinktoje specialybėje, nors dažnam tai siejasi su didelėmis finansinėmis išlaidomis, prieštaravimu šiandieninėm visuomenės vertybėm. Taigi,

⁵² 2000m. bakalauro studijas baigė 10,3 tūkst., 2001m. – 11,6 tūkst., 2002m. – 12,7 tūkst., 2003m. – 14,7 tūkst., 2004m. – 15,8 tūkst., Lietuvos švietimas-2004, http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm ir Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas <http://www.lurk/failai>

⁵³ 2000m. magistrantūros studijas baigė 6,4 tūkst., 2001m. – 6,9 tūkst., 2002m. – 6,7 tūkst., 2003m. – 7,4 tūkst., 2004m. – 6,0 tūkst., Lietuvos švietimas-2004, http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm ir Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas <http://www.lurk/failai>

⁵⁴ LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[inetraktyvus]. [Žiūrėta 2006 01 12]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

⁵⁵ Lietuvos švietimas-2004, http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm

⁵⁶ LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[inetraktyvus]. [Žiūrėta 2006 01 12]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

žiniasklaidos formuojama nuostata, kad „stojantiesiems į aukštąsias mokyklas rūpi tik aukšto mokslo diplomas“ nėra pagrįsta.

Sekanti žiniasklaidos formuojama nuostata, kuri taip pat siejasi su anksčiau aptartąja:

- Universiteto dėstytojai orientuoti ne į gabius studentus, bet į vidutiniokus, neskiriamas reikiamas dėmesys kiekvienam studentui. Be to, dauguma universitetų dėstytojų yra garbaus amžiaus, universitetų studijų techninė įranga yra prasta, laboratorijos pasenusios, todėl studentai supažindinami tik su senais tyrimo metodais ir metodologijomis. Dėl minėtų priežasčių nukenčia studijų kokybė, absolventų paruošimas yra prastas, netenkinantis darbdavių.

Mes, remdamiesi statistiniais duomenimis negalime įrodyti ar dėstytojai orientuoti į gabius studentus, ar vidutiniokus. Ankstesniosios nuostatos paneigime aptarėme, kad pagal konkursinį įstojimo balą į universitetines aukštąsias mokyklas patenka valstybinius egzaminus gerais rezultatais išlaikę abiturientai, todėl manome juos esant gabiais studentais, nebent jų gebėjimus neteisingai įvertino Valstybinis egzaminų centras. Dėstytojų reikiamo dėmesio neskylimas kiekvienam studentui glūdi kitoje priežastyje – nuolat augant studentų skaičiui aukštosiose mokyklose, didėja studentų ir dėstytojų skaičiaus santykis. Vienam pagrindines pareigas einančiam universiteto dėstytojui 2000 m. teko 14,6 visų pakopų universiteto studentų, o 2004 m. – 22,3⁵⁷. Savaiame aišku, kad esant tokiai situacijai, kiekvienam studentui tikrai sumažėjo skiriamas dėmesys.

Aukštųjų mokyklų dėstytojų ir mokslo darbuotojų kvalifikacija netiesiogiai rodo studijų kokybę ir efektyvumą. Vienas iš rodiklių pagal kuri sprendžiama apie aukštųjų mokyklų dėstytojų ir mokslo darbuotojų kvalifikacija yra mokslo laipsnius ir/ar pedagoginius vardus turinčių dėstytojų dalis.

2003 m. dauguma mokslo laipsnius ir pedagoginius vardus turinčių aukštųjų mokyklų dėstytojų dirbo universitetuose. Mokslo laipsnį buvo įgiję 56,3% pagrindines pareigas einančių dėstytojų (habilituoto daktaro – 5,5%, daktaro – 48,3%), pedagoginį – 42,9%. Iš visų universitetuose, kaip pagrindinėje darbovietėje 2003m. dirbusių mokslo darbuotojų mokslo laipsnį buvo įgiję 70,5% (daktaro – 64,7%, habilituoto daktaro 5,8%),

⁵⁷ Kaminskas, Vytautas. Universitetų problemos Lietuvai integruojantis į ES. [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 04 02] Prieiga per internetą: http://www.ktu.lt/lt/mokslas/konf04/konf_06/kaminskas.html

pedagoginį vardą turėjo 18% (docento - 14%, profesoriaus – 4,1%) mokslo darbuotojų. Kolegijose mokslo laipsnį buvo įgiję 3,2% (daktaro), pedagoginį mokslo vardą – 1,1% dėstytojų⁵⁸. Tačiau šiuo skirtumu nereikia stebėtis, nes LR Aukštojo mokslo įstatyme yra nustatyti skirtingi kvalifikaciniai reikalavimai universitetų ir kolegijų personalui⁵⁹. Jau vien dėl skirtingos akademinės ir profesinės personalo kvalifikacijos negalima lyginti universitetų ir kolegijų suteikiamų žinių kokybės ir efektyvumo, tačiau žiniasklaidos straipsniuose apie aukštojo mokslo studijų kokybę šis skirtumas nepabrėžiamas arba visai nutylimas.

Pastaraisiais metais santykinai maži universitetų dėstytojų ir mokslo darbuotojų atlyginimai sudaro prielaidas nemažai daliai personalo pereiti į kitas veiklos sritis ar išvykti į užsienį, todėl pamažu pradeda nykti mokslinis universitetų potencialas – nuo 2000–2001 mokslo metų pagrindinėse pareigose universitetuose dirbančių dėstytojų sumažėjo nuo 6,5 tūkst. iki 6,2 tūkst. 2004–2005 mokslo metais. Dėl šių priežasčių taip pat sulėtėjo savaiminis universitetų personalo mokslo kvalifikacijos atnaujinimo procesas: 2005 m. dėstytojai ir mokslo darbuotojai, turintys mokslo laipsnį, iki 35 metų tesudaro 12%, iki 45 m. – 34%, daugiau kaip trečdalis jų (37%) yra vyresni kaip 55 m.⁶⁰. Be to, dėl nepakankamo aukštojo mokslo finansavimo lėtai atnaujinama materialinė techninė studijų bazė: bibliotekos, mokslinių laboratorijų įranga, studentų bendrabučiai ir t.t.. Savaimė suprantama, universitetų mokslinio potencialo nykimas, blogos mokslo tiriamosios veiklos ir studijų sąlygos turi įtaką universitetinio išsilavinimo kokybei.

Žiniasklaidos formuojama nuostatos sąsaja: universitetų „senėjimas“, nemodernumas neužtikrina šiuolaikiškų technologijų pažinimo ir tinkamos aukštojo mokslo kokybės, dalinai pasitvirtina. Tačiau problema glūdi ne blogoje universiteto dėstytojų ir mokslininkų kvalifikacijoje ar studentų gebėjimuose, o nepakankamo lygio

⁵⁸ Lietuvos švietimas-2004, http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm

⁵⁹ Daugiau kaip pusė universiteto dėstytojų turi būti mokslininkai ir (ar) pripažinti menininkai, o kolegijose daugiau kaip pusė dėstytojų turi turėti ne mažiau kaip 3 metų praktinio darbo dėstomo dalyko srityje patirtį. Dalykus, kuriuos kolegijose turi dėstyti mokslo laipsnį turintys dėstytojai, nustato studijų kryptų reglamentai. Lietuvos Respublikos Aukštojo mokslo įstatymas, 5, 6 str., 2000 03 21, Nr. VIII-1586, Vilnius, http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/istatymai/VIII-1586-2.htm

6060 LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[inetraktyvus].[Žiūrėta 2006 01 12].

Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

valstybės biudžeto asignavime ir verslo lėšų investicijose. Verslo investicijų didėjimas bei ES struktūrinių fondų tinkamas panaudojimas galėtų sumažinti šiandieninį atotrūkį tarp mokslui ir švietimui skiriamos BVP dalies ir perkamosios galios pariteto. Taigi, šioje nuostatoje yra neteisingai akcentuojama pagrindinė mokslo kokybės nuosmukio priežastis, dėmesys nukreipiamas į pasekmes.

Aplamai, pastaruoju metu žiniasklaidoje yra skatinama kai kurių politikų ir ministerijų funkcionierių nuomonė, kad Lietuvoje universitetų yra per daug, daugumos jų studijų programos dubliuojasi arba yra menkavertės, todėl siūloma dalį universitetų uždaryti ar privatizuoti, paliekant tik kelis universitetinius centrus, kur būtų vystomas elitinis mokslas. Gaila, kad Lietuvoje dar nesukurta aukštųjų mokyklų institucinio vertinimo sistema, kuri galėtų būti panaši į Europos universitetų asociacijos (EUA) sistemą. Išorinis aukštojo mokslo vertinimas, kuri atlieka Studijų kokybės vertinimo centras, daugiausia apsiriboja pirmos ir antros pakopų studijų programų ekspertize nuo 2002 metų tik iš dalies kviečiant užsienio ekspertus. Šios vertinimo sistemos nebuvimas sukuria prielaidas įvairioms reformatų užmačioms bei žiniasklaidos spekuliacijoms apie neužtikrinimą deramos ir adekvačios ES universitetams aukšto mokslo kokybės Lietuvoje.

Sekanti nuostata:

- Universitetai rengia netinkamus ir ne tuos specialistus, kurių šiandien reikia šalies pramonei, verslui, kultūrai, socialinei aplinkai, todėl absolventams sunku įsidarbinti.

Kadangi visuomenėje vyrauja nuomonė, kad aukštosios mokyklos paruošia per daug pedagogų, humanitarų, teisininkų, mes, visų pirma, panagrinėjome 2002 ir 2003m. bakalauro, įgijusių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, skaičiaus kaitą pagal studijų sritis. 2002 ir 2003m. daugiausia bakalauro įgijo išsilavinimą studijų srityse: mokytojų rengimas ir pedagogika, verslas ir administravimas, inžinierija ir inžinierinės profesijos, humanitariniai mokslai, teisė⁶¹.

⁶¹ 2002 metais mokytojų rengimas ir pedagogika studijų srityje įgijo išsilavinimą 3117 bakalauro (2003m.-3476), verslas ir administravimas – 2430 (2003m – 2787), inžinierija ir inžinierinės profesijos 1700 (2003m.-1800), humanitariniai mokslai – 932 (2003m. – 991), Lietuvos švietimas-2004, http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm

Kaip matome, antroji vieta pagal parengtų bakalaurų skaičių tenka verslas ir administravimas studijų sričiai. 2003m. kolegijose buvo paruošta 2692 šios srities specialistų⁶². Taigi, aukštąjį išsilavinimą įgijo virš 5,5 tūkst. asmenų, tačiau kas antras iš jų neuniversitetinį aukštąjį. Gal būt, kai kurie darbdaviai susidurdami su skirtingo lygmens aukštąjį išsilavinimą turinčiais specialistais ir neįsigilinę šiame klausime, dėl prasto darbuotojo paruošimo bėda suverčia universitetams. Šią nuomonę žiniasklaida išplatina visuomenei kaip daugumos darbdavių ir tuo iškreipia visuomenės požiūrį į universitetinį išsilavinimą įgijusius specialistus, bei universitetinio išsilavinimo studijų kokybę.

ŠMM ataskaitoje „Lietuvos švietimas – 2004“ pateikti statistiniai duomenys rodo, kad pedagogų, teisininkų, humanitarų iš tikrųjų aukštosios mokyklos parengia daug, tačiau ES vertinimu šių specialistų Lietuvoje trūksta ir sisteminiu požiūriu aukštosios mokyklos jų per mažai parengia⁶³.

Aplamai, žiniasklaidoje pastoviai yra formuojama nuomonė apie humanitarinius ir socialinius mokslus, kaip antrarūšius, sukuriant įvaizdį, kad tik techniniai mokslai yra šiuolaikiškos žinių visuomenės ir konkurencingos ekonomikos sukūrimo garantas. Todėl, akcentuojamas tik šių mokslo sričių, kaip proveržio sričių, vystymas ir su jomis susijusių specialistų rengimo pirmaeilisumas. Dėl šios priežasties universitetai kaltinami ne „tų“ specialistų ruošimu, abiturientai, pasirinkę ne pramonei ar verslui naudingas studijų sritis, viešosios nuomonės pagalba gąsdinami būsima bedarbyste.

Nors per pastaruosius penkerius metus universitetai kasmet parengė vidutiniškai 10% daugiau specialistų, didėjo jų galimybė įsidarbinti. To rodiklis – darbo biržoje užregistruotų praėjus 8 mėn. po baigimo absolventų dalis: 2002 m. – 5%, 2003 m. – 3,9%, 2005 m. – 1,8%.⁶⁴ Žiniasklaida šiuos duomenis interpretuoja retai arba neteisingai, siedama juos su jaunų specialistų emigracija. Nors pastarųjų metų „protų“, nutekėjimo mastas sukėlė didelius pokyčius darbo rinkoje, tačiau jaunų specialistų įsidarbinimo

⁶² Ten pat

⁶³ LR Seimo ir Lietuvos mokslų akademijos sesija „Aukštasis mokslas Lietuvoje: šiandieninė būklė ir žvilgsnis į ateitį“ 2005 05 31. [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 03 02] Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=708

⁶⁴ LURK „Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas“ .[inetraktyvus]. [Žiūrėta 2006 01 12]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk/failai>

galimybės didėjimas turi ir kitą prielaidą – šiuolaikiški verslo vadybos administratoriai, žinodami žmogiškųjų išteklių, ypač jos išsilavinusios dalies, svarbą versle ir inovacijoms, pasirenka jaunos, aukštąjį išsilavinimą turinčius specialistus, nesibaimindami atsiperkančių investicijų jų kvalifikacijos kėlimui.

Atlikdami edukacinės temos žiniasklaidoje kuriamų nuostatų palyginimą su viešais statistiniais duomenimis bei kita diskursyvine medžiaga pastebėjome, kad žiniasklaidoje manipuliuoja statistiniais duomenimis ir diskursyvinės medžiagos faktais ir teiginiais tendencingam aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimui. Ši tikslą siekia sekančiais būdais (teiginius iliustruojame tik dalimi aptarime naudotais pavyzdžiais):

- **Ignoruoja kuriamos nuostatos neatitinkančius duomenis:** LR ir ES priimtas strategijas, įstatymus, viešus dokumentus. Pvz., žiniasklaidos straipsniai mirga referencijomis į ES ir LR priimtus dokumentus, tačiau jie yra pamirštami, kuomet kuriamos nuostatos teiginiai neatitinka ar nesiderina su priimtų dokumentų straipsniais ar direktyvomis. Pvz., nuostata, kad „studentų ir žmonių dalis turinčių aukštąjį išsilavinimą yra per didelė tokiai mažai šaliai, kaip Lietuva“ prieštarauja Lisabonos strategijos tikslams, Bolonijos deklaracijai ir daugeliui kitų dokumentų priimtų ES ir LR.

- **Nemini arba retai interpretuoja faktus neatitinkančius kuriamos nuostatos.** Pvz., neminint savo lėšomis studijuojančių įmokų sumos, lengviau spekuliuoti apie „milžinišką“ įmokų našą valstybės iš dalies finansuojamiems studentams, bei nusišėpti galimą finansinę našą studentams, jei universitetai taptų privačiais ar įvedus pilno mokėjimo už studijas sistemą. Žiniasklaida retai interpretuoja pastarųjų metų darbo biržos duomenis apie jaunų specialistų įdarbinimą praėjus 8 mėn. po mokslų baigimo, nes tai nesiderina su nuostata, kad absolventams sunku įsidarbinti.

- **Apjungia skirtingus duomenis į vieną visumą ir nepabrėžia vienos iš jų svaresnę įtaką rezultatui.** Pvz., savo lėšomis studijuojančiųjų skaičius ir valstybės iš dalies finansuojamų apjungiamas į bendrą studentų skaičių. Nenurodant, kad pastaraisiais metais labiau didėja savo lėšomis studijuojančiųjų dalis, nei valstybės finansuojamų pateikiamos klaidinančios išvados dėl universitetų suinteresuotumą priimti daugiau studentų.

Universitetų ir kolegijų studentai sudaro bendrą besimokančiųjų aukšto mokslo lygmenyje studentų skaičių, tačiau pastaraisiais metais sparčiau didėja kolegijose studijuojančių skaičius, nei universitetų studentų, todėl besimokančiųjų skaičiaus aukštojo mokslo lygmenyje šuolinis didėjimas vyksta kolegijų sąskaita, o ne vien universitetų, kaip teigiama žiniasklaidoje.. Jau vien dėl skirtingos akademinės ir profesinės kvalifikacijos negalima lyginti universitetų ir kolegijų suteikiamų žinių kokybės ir efektyvumo, tačiau žiniasklaidos straipsniuose apie aukštojo mokslo studijų kokybę šis skirtumas nepabrėžiamas arba visai nutylimas.

- **Neteisingai nurodoma ar akcentuojama priežastis.** Pvz., valstybės skiriama BVP dalis vienam studentui yra maža ne vien tik dėl studentų skaičiaus, o dėl perkamosios galios mažo pariteto, palyginus su ES šalių vidurkiu. Dėstytojų reikiamo dėmesio kiekvienam studentui neskyrimo priežastis glūdi ne jų orientacijoje į „vidutiniokus“, o pastaraisiais metais didėjančiame dėstytojų darbo krūvyje – kasmet didėja studentų ir dėstytojų skaičiaus santykis. Žiniasklaidos formuojamos sąsajos: universitetų „senėjimas“, nemodernumas neužtikrina šiuolaikiškų technologijų pažinimo ir tinkamos aukštojo mokslo kokybės, dėmesys yra nukreipiamas į nepaminėtos pagrindinės priežasties pasekmes. Pagrindinė priežastis yra nepakankamo lygio valstybės biudžeto asignavimas ir verslo lėšų investicijos, kurios pasekmė mokslinio potencialo nykimas, sulėtėjęs savaiminis mokslinio personalo atsinaujinimas, materialinės techninės bazės senėjimas ir, dėl to, aukštojo universitetinio išsilavinimo kokybė nėra pilnutinai šiuolaikiška .

- **Neteisingai palygina duomenis.** Pvz., abiturientų įstojimo procentas apskaičiuojamas neteisingai ir pateikiama klaidinanti išvada, kad beveik visi (virš 80%) abiturientai patenka į universitetus. Klaida įvelinama palyginus duomenis: bendras priimtų į universitetus studentų skaičius yra lyginamas su tų metų priimtų abiturientų skaičiumi. Reikia lyginti: bendrą baigusių mokyklas abiturientų skaičių su tų metų priimtų į universitetus abiturientų skaičiumi. Rezultatas: kasmet tik trečdalis (30-35%) abiturientų įstoja į universitetus.

- **Pavienius faktus pateikia kaip dauguma.** Pvz., grupės darbdavių nuomonė apie absolventus, dažniausiai susikūrusi dėl žemesnio lygio kolegijinio išsilavinimo, išplatinama visuomenei kaip daugumos darbdavių ir tuo iškreipiamas visuomenės požiūris į universitetinį išsilavinimą įgijusius specialistus, bei universitetinio išsilavinimo studijų kokybę.

- **Faktų ar tezių įrodymui naudojami ne viešuose dokumentuose priimti rodikliai ar duomenis, o ginčytini rodikliai ar sunkiai apibrėžiami, teiginiai, kurių negalima patvirtinti ar paneigti statistiniais duomenimis.** Pvz., rodikliai: „studijuojančių savo lėšomis“ ar „studentų nubyreėjimas“ tiksliai neatspindi motyvaciją mokslu. Neįmanoma statistiškai pagrįsti ar paneigti teiginį apie dėstytojų „orientaciją į vidutiniokus“ ir t.t.

Plačiosios visuomenės didesnioji dalis nėra susipažinusi nei su ES, nei LR įstatymais ir dokumentais. Be to, dėl žmonių mąstymo inertiškumo, dauguma eilinių piliečių nesuvokia palyginus neseniai įvykusio (2000 m.) kolegijų įjungimo į aukšto mokslo sistemą ir neatskiria aukštojo universitetinio išsilavinimo nuo neuniversitetinio - aukštasis išsilavinimas asocijuojasi tik su universitetais. Privatūs universitetai, kaip ir studijavimas savo lėšomis, retai aptarinėjami viešumoje. Dėl šių priežasčių visuomenė nepastebi žiniasklaidos manipuliacijos statistiniais duomenimis ir kitos diskursyvinės medžiagos faktais, todėl jai lengva pateikti kryptingas ir tendencingas nuostatas apie aukštąjį mokslą ir formuoti tam tikrų grupių siekiams atitinkantį jo įvaizdį.

3.2.4. Lietuvos ir Didžiosios Britanijos aukštojo mokslo problemų palyginimas

Siekdami parodyti, kaip bendrąsias aukšto mokslo problemas ir tendencijas atskleidžia skirtingų šalių žiniasklaida, palyginimo to pačio laikotarpio (2005 09 – 2006 03) Lietuvos ir Didžiosios Britanijos straipsnius aukštojo mokslo tema.

Remiantis Pasauliniais universitetų reitingais, Oksfordo ir Kembridžio universitetai patenka į 20 geriausių pasaulyje, o 11 Didžiosios Britanijos universitetų - į

100 geriausių pasaulyje⁶⁵, tačiau šios šalies žiniasklaidoje įvardija esamą aukštojo mokslo padėtį kaip „britų universitetų griūtis“⁶⁶. Analizuojant straipsnius dažnai jausdavome, tarsi skaitytume apie Lietuvos aukštojo mokslo problemas. Tai lėmė mūsų pasirinkimą užpildyti tą pačią lentelę, kurią sukūrėme susisteminius aukštojo mokslo temas ir problemas minimas Lietuvos žiniasklaidoje. Ją papildėme mūsų sukonkretintomis Lietuvos ir Didžiosios Britanijos aukšto mokslo problemų priežasčių formuluotėmis ir žiniasklaidos „metamais“ kaltinamais. Pildydami lentelės skirsnį „Lietuvos aukštasis mokslas“ rėmėmės diskursyvine medžiaga, kuria naudojome skyriuje 3.2.2., o pildydami „Didžiosios Britanijos aukštojo mokslo skirsnį – Didžiosios Britanijos ir tarptautinių žurnalų internetiniais straipsniais“⁶⁷ (kaltinimai) ir įvairią diskursyvinę medžiaga: interneto žurnalų archyviniai straipsniai, statistiniais duomenys, įvairių enciklopedijų informacija (priežasčių formuluotės). Išsami informacija apie Lietuvos ir Didžiosios Britanijos aukštojo mokslo problemų palyginimą yra pateikta 2 lentelėje.

Visų pirma, pateiksime trumpą Didžiosios Britanijos aukštojo mokslo apžvalgą.

Per pastaruosius 40 metų Didžiosios Britanijos universitetuose studentų skaičius smarkiai išaugo. Jei šeštajame dešimtmetyje vienas iš dvidešimties abiturientų įstojo į universitetą, tai 2002 m. vienas iš trijų⁶⁸ (šis rodiklis Lietuvoje yra panašus – 30-35% abiturientų).

Didėjant studentų skaičiui, Didžiojoje Britanijoje biudžeto lėšos skiriamos aukštajam mokslui didėja neproporcingai augančiam studentų skaičiui (skiriama BVP dalis 1,2%, daugiau nei pusė jų (0,7%) valstybės biudžeto lėšos, kita dalis (0,5%),

⁶⁵ Kaminskas, Vytautas. „Aukštasis mokslas: mitai ir tikrovė“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 04 03]. Prieiga per internetą: http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=83&Itemid=41

⁶⁶ The ruin of Britain's universities, *The Economist*, 2002.11.14, [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 03 09]. Prieiga per internetą: http://www.economist.com/world/europe/displayStory.cfm?story_id=1443986;

⁶⁷ Internetinės prieigos :

Guardian higher education, <http://education.guardian.co.uk/higher/>

World economist, Europe <http://www.economist.com/world/europe/>

Economist , Higher education

<http://www.economist.com/research/articlesBySubject/display.cfm?id=2133650>

Education – selected Publications and reports

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTEDUCATION/0,,contentMDK:20442088~menuPK:282405~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:282386,00.html>

⁶⁸ The ruin of Britain's universities, *The Economist*, 2002.11.14 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 03 09]. Prieiga per internetą: http://www.economist.com/world/europe/displayStory.cfm?story_id=1443986

didesnė nei Lietuvoje, verslo investicijos)⁶⁹, todėl daugelis šalies aukštųjų mokyklų kenčia finansinių lėšų stygių, jos priverstos „lopyti biudžeto skylės“. Kaip teigiama straipsnyje „Kas moka už studijas“, Didžiosios Britanijos universitetai yra perkrauti, nušiuę ir praradę savo reputaciją, vis dar gyvenantys iš praeities finansinių ir intelektualinių investicijų⁷⁰. Baiminamasi, kad valstybinius universitetus gali išstumti privatūs.

Siekdama padidinti universitetų finansines įplaukas, 1997m. Didžiosios Britanijos vyriausybė leido universitetams imti įmokas už mokslą (Lietuvoje jos buvo įvestos vėliau – 2003m.) 2003m. sausį Didžiosios Britanijos kairiųjų vyriausybė išleido aukštojo mokslo dekretą, kuriuo, tarp kitu reformų, Anglijos universitetams suteikė ir galimybę beveik patrigubinti studijų įmokas - 2006/7 akademisiais metais maksimalios įmokos sieks 3000£⁷¹. Tačiau šios lėšos gali nepadengti universitetų išlaidų naujų studentų vietų kūrimui.⁷²

Didžiosios Britanijos aukštųjų mokyklų sistema yra sudėtinga. 1992 m. aukštojo mokslo reforma leido daliai aukštesniųjų mokyklų – politechnikumų tapti universitetais (panašiai Lietuvoje dalis aukštesniųjų mokyklų tapo kolegijomis 2000m.). Šiuo metu aukštojo mokslo institucijos Didžiojoje Britanijoje yra kelių tipų: universitetai (daugiau nei 90) ir koledžai (*Higher Education College arba College of Further Education*) (daugiau nei 50). 12 aukštojo mokslo institucijų yra Škotijoje. Visi jie teikia bakalauro laipsnį (*Bachelor's degree*, kitaip dar vadinamą *Honors degree*). Cambridge ir Oxford universitetai turi savą studijų sistemą⁷³.

⁶⁹ Ten pat.

⁷⁰ Who pays for study, *The Economist*, 2004.01.22, [interaktyvus]. [Žiūrėta 2003 03 10]. Prieiga per internetą: http://www.economist.com/displaystory.cfm?story_id=2367332

⁷¹ Ten pat.

⁷² MacLeod, D. Taylor M. 2006. „Funding deal 'not enough' to pay for extra student places“, *Education Guardian*, 2006 03 02 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 04 05] Prieiga per internetą: <http://education.guardian.co.uk/universityfunding/story/0,,1721537,00.html>

⁷³ Higher Education in Britain.[interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 02 15]. Prieiga per internetą: <http://en.wikipedia.org/wiki/Special:Search?search=Britain%27s+universities&fulltext=Search>

2 lentelė. Lietuvos ir Didžiosios Britanijos aukštojo mokslo problemų palyginimas.

Tema	Problemos	Lietuvos aukštasis mokslas	Didžiosios Britanijos aukštasis mokslas
Edukacinė veikla	1. Studijų kokybė ir masiškumas.	Studentų skaičius didėja, valstybinis finansavimas neproporcingas studentų skaičiui, todėl BVP dalis tenkanti vienam studentui mažėja. Dėl didėjančio masiškumo ir nepakankamo finansavimo prastėja studijų kokybė. Studentų skaičius didėja kolegijų sąskaita. Kaltinama vyriausybė abejingumu dėl augančio studentų skaičiaus, nepakankamu finansavimu; universitetai - suinteresuotumu didinti studentų skaičių dėl biudžeto asignavimo ir studentų įmokų už mokslą.	Studijų kokybės prastėjimo priežastys tos pačios. Studentų skaičius didėja naujų universitetų – politechnikumų sąskaita. Kaltinama vyriausybė nepakankamu finansavimu bei jos ambicingas siekis, kad 50% 18-30m amžiaus jaunimo studijuotų aukštosiose mokyklose 2010 m.
	2. Pasenusi tematika ir metodologija	Dėl lėšų stygiaus lėtai atnaujinama materialinė techninė studijų bazė; dėl mažo darbo atlygio jauni dėstytojai pereina dirbti į kitas sritis, emigruoja į užsienį – nyksta mokslinis potencialas. Vyriausybė kaltinama mažu finansavimu; universitetai - klanų buvimu, senų dėstytojų nesidomėjimu mokslo naujovėmis	Tos pačios lėto studijų tematikų ir metodologijų atnaujinimo priežastys. Vyriausybė kaltinama nepakankamu finansavimu, akademių universitetų administracija ir dėstytojai - konservatyvizmu.
	3. Prastas absolventų paruošimas	Sena materialinė techninė bazė, dideli dėstytojų krūviai neleidžia perteikti naujausių mokslo žinių, formuoti reikiamus įgūdžius, skirti dėmesį kiekvienam studentui. Be to, kolegijų dėstytojų yra žema mokslinė ir pedagoginė kvalifikacija. Kaltina universiteto administracija dėl nekokybiškų studijų planų - jų atotrūkio nuo verslo poreikių, universiteto dėstytojus dėl negebėjimo perteikti naujausių žinių.	Tos pačios priežastys. Be to, gausa menkaverčių studijų programų, ypač naujuosiuose universitetuose – politechnikumuose, neužtikrina reikiamos mokslo kokybės. Kaltina vyriausybę dėl nepakankamo finansavimo ir jos ambicingo siekio, kuris dar labiau pablogins esamą padėtį.

Vidinės aukštųjų mokyklų problemos	4. Stagnacija (metodologij, dėstytojai)	Dėl lėšų trūkumo lėtai atnaujinama materialinė techninė studijų bazė, todėl sunku perteikti naujausias mokslo žinias, formuoti reikiamus įgūdžius. Dėl mažo darbo atlygio jauni dėstytojai pereina dirbti į kitas sritis, emigruoja į užsienį, todėl nyksta mokslinis universitetų potencialas, nevyksta savaiminis dėstytojų personalo atsinaujinimas. Kaltinama vyriausybė dėl nepakankamo finansavimo, netinkamų studijų planų ir studijų vertinimo; universitetų administracija - klanų sistema, protekcionizmu, nesirūpinimu jaunais dėstytojais.	Lėšų trūkumas stabdo naujų programų naudojimą, jauni, gabūs dėstytojai emigruoja į JAV. Kaltinama vyriausybė nepakankamu finansavimu, universiteto administracija – konservatyviomis pažiūromis.
	5. Blogos studijų sąlygos (mokslo, buities)	Dėl lėšų stygiaus lėtai atnaujinama materialinė techninė studijų bazė, remontuojami studentų bendrabučiai. Kaltinama vyriausybė blogu finansavimu ir universitetų administracija nesugebėjimu tvarkyti ūkinius reikalus, neskaidriu finansų panaudojimu.	Dėl analogiškų priežasčių prastėja mokslo ir studentų buities sąlygos. Kaltinama vyriausybė dėl nepakankamo finansavimo ir universitetų administracija neskaidriu finansų panaudojimu.
	6. Protekcionizmas, klanų buvimas, kyšininkavimas, neskaidrus finansų naudojimas	Universitetų administracija kaltinama sovietiniu mastymu, protekcionizmu, klanų sistema, neskaidriu finansų naudojimu, savu interesų rūpinimusi, negebėjimu susitvarkyti su dėstytojų piktnaudžiavimu; dėstytojai kyšininkavimu, dėstytojo ir mokslininko prestižo žeminimu, blogų vertybių ugdymu.	Universitetų administracija kaltinama konservatyviomis pažiūromis, stengimusi išlaikyti tradicinę universitetų sanklodą; Taip pat ji kaltinama neskaidriu finansų įgijimu (parduodamos vietos studijuojantiems), panaudojimu, protekcionizmu, klanų sistema. Dėstytojai - kyšininkavimu.
	7. Atlygis už darbą	Dėl nepakankamo vyriausybės finansavimo dėstytojų labai maži atlygiai už darbą. Kaltinama vyriausybė dėl nepakankamo finansavimo; universitetų administracija dėl neteisingo darbo įvertinimų.	Dėl lėšų stygiaus dėstytojų atlygis už darbą mažėja. Kaltinama vyriausybė dėl nepakankamo finansavimo.

Mokslinė veikla	8.Mokslo tiriamųjų darbų finansavimas	Finansavimas labai menkas. Kaltinama vyriausybė dėl nepakankamo finansavimo ir lėšų skirstymo pagal mokslo sritis. Universiteto administracija dėl neteisingo lėšų paskirstymo.	Vyriausybė kaltinama nepakankamu finansavimu ir lėšų paskirstymu: didesnę lėšų sumą gauna didieji universitetai.
	9.Mokslo tiriamųjų darbų kokybė	Kai kuriose mokslo srityse nepakanka lėšų mokslo tiriamiesiems darbams, beveik visose tolimesnei plėtrai. Kaltinama vyriausybė dėl menko mokslo finansavimo; neteisingo mokslo sričių prioritetų nustatymo; mokslininkai - dėl kvalifikacijos stokos.	Dėl finansavimo mažėjimo mokslo tiriamųjų darbų kokybė prastėja. Kaltinama vyriausybė ir verslo struktūros dėl nepakankamo finansavimo.
	10.Atlygis už darbą, jo vertinimas	Finansinis atlygis už darbą menkas, vyriausybė ir visuomenė nevertina mokslininko darbo. Kaltinama vyriausybė dėl menko finansavimo	Finansinis atlygis už darbą mažėja, tačiau mokslininko darbas visuomenėje vertinamas. Kaltinama vyriausybė nepakankamu finansavimu
Finansavimas	11.Valstybinis finansavimas	Nors vyriausybė aukštajam mokslui skiria didesnę BVP dalį (1,3% BVP) nei ES vidurkis (1,2% BVP), tačiau lėšos vienam studentui pagal perkamosios galios paritetą beveik keturis kartus mažesnės nei Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) šalių. Kaltinama vyriausybė nepakankamu finansavimu.	Vyriausybė aukštajam mokslui skiria apie 1,2 BVP, tačiau jo nepakanka sparčiai didėjant studijuojančių skaičiui. Daugeliui ekspertų kelia nerimą, kad ambicingi vyriausybės planai dėl studijuojančių skaičiaus didinimo, esant tam pačiam finansavimui ir , nepaisant įmokos už mokslą patrigubinimo, dar labiau pablogins padėtį aukštajame moksle. Kaltinama vyriausybė nepakankamu finansavimu ir ambicingais planais.

	12. Įmokos už mokslą	Dieninių studijų studentams 500Lt. įmoka už mokslą įvesta 2003.m. Kaltinama vyriausybė dėl didelės finansinės naštos studentams, esant dabartinei socialinei ekonominei šalies padėčiai, ir baiminamasi, kad ji apsunkina patekimą į universitetus vaikams iš mažesnes finansines lėšas turinčių šeimų (netobuli įstatymai). Universitetų administracija kaltinama studentų skaičiaus didėjimo suinteresuotumu.	Įmokos už mokslą patrigubintos nuo 2006/7m. Vyriausybė kaltinama dėl ambicingo siekio didinti studijuojančių skaičių ir su juo siejama mokslo įmokų kėlimu. Ši netoliaregiška reforma gali sumažinti bendrą studijuojančių skaičių, apsunkinti vaikų iš neturtingų šeimų patekimą į universitetus, apspręsti studijuojamų dalykų pasirinkimą, turėti neigiamą poveikį universitetams globalinėje konkurencijoje dėl užsienio studentų.
	13. Studijų paskolų sistema	Šiuo metu nėra sutvarkyta.	Gera, studentai naudojasi.
	14. Verslininkų finansavimas	Verslininkų investicijos mažos dėl nepakankamo ryšio tarp verslo ir mokslo, verslininkų nepasitikėjimo aukšto mokslo studijų kokybe, bei mokslo tiriamaisiais darbais. Be to, Lietuvoje tik nedidelė dalis verslo dėl savo finansinių pajėgumų gali būti rimtais investuotojais. Kaltinami universitetai dėl vadybos, prastai paruošiamų absolventų, mokslo institutai - mokslinių darbų kokybės, atotrūkio nuo realių verslo poreikių.	Nepakankamas Kaltinama universitetų administracija dėl prastos vadybos – negebėjimu rasti finansuotojų.
15. Dėstytojų ir mokslininkų emigracija		Dalis jaunų, gabių mokslininkų emigruoja į ES ir JAV dėl mažo darbo atlygio, nepatenkinamų darbo sąlygų, savirealizacijos galimybių bei mokslininko specialybės neįvertinimo visuomenėje. Kaltinama vyriausybė dėl nepakankamo finansavimo, universitetų administracija dėl jaunų specialistų neįvertinimo, klanų sistemos ir protekcionizmo.	Dėl mažėjančio darbo atlygio, geresnių kontrakto sąlygų, mokslininkai emigruoja į JAV.
16. Reformos		Aukštasis mokslas reformuojamas	Aukštasis mokslas

	<p>derinantis prie ES mokslo kokybės standartų, siekiant padidinti universitetų konkurencingumą tarp kitų ES universitetų, geresnės skvarbos į ES mokslo erdvę. Taip pat dėl didesnio indėlio šalies inovacijoms, ekonominės plėtros ir piliečių gerovės. Kai kurie aukšto mokslo reformatoriai kartu su interesuotomis verslo struktūromis, neatsižvelgdami į socialinę ekonominę šalies padėtį, realias verslo investicijų galimybes, etninį kultūrinį identišumą bei nesusiformavusias sponsoriavimo tradicijas, skatina reformuoti aukštojo mokslo sistemą pagal antrepevernišką JAV mokslo sistemą.</p>	<p>reformuojamas dėl tų pačių šalies interesų. Tačiau dėmesys skiriamas išlaikyti pasiektą aukštą universitetų padėtį pasaulinėje universitetų konkurencijoje dėl užsienio studentų ir verslo kontraktų. Vyriausybės ambicingas siekis didinti studijuojančių skaičių atskleidžia neigiamas reformų pasekmes, todėl pastaruoju metu mažiau nagrinėjama ir skatina aukšto mokslo reformą pagal JAV mokslo sistemą.</p>
--	--	---

Remdamiesi lentelės duomenimis, pastebėjome, kad Lietuvos žiniasklaida dažniausiai kritikuoja vyriausybę dėl nepakankamo finansavimo (1,2,4,5,7-11,15 problemoje) ir netinkamais, netobulais įstatymais (1,3,4,8,9,12,13 problemoje), universitetų senatą – bloga vadyba (1,5,6,7,8,12,14,15 problemoje), bloga mokslo kvalifikacija (3,9,14 problemoje), korupcija (2,4,5,6,15 problemoje).

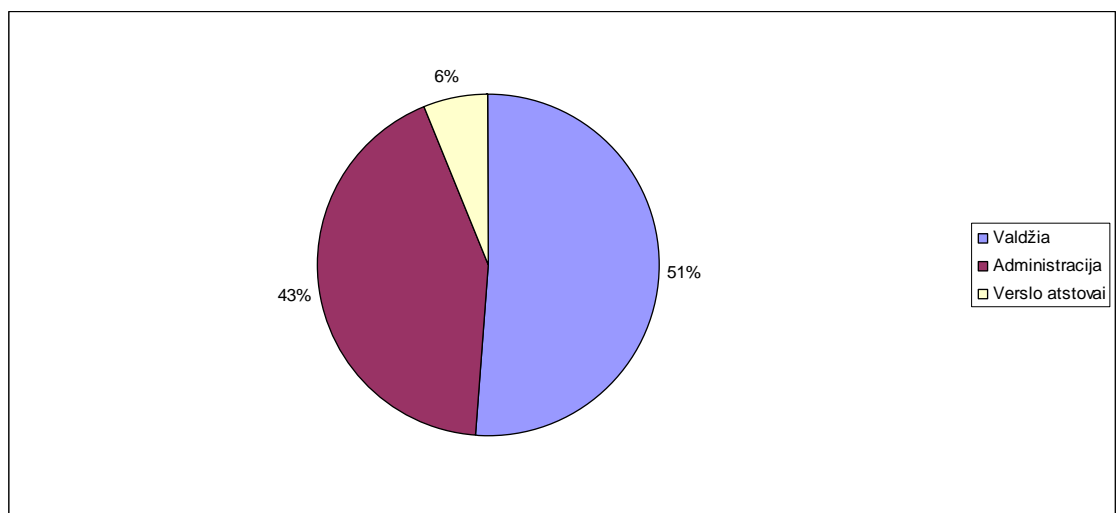
Pateikdama panašias aukštojo mokslo problemas, Didžiosios Britanijos žiniasklaida dažniausiai kritikuoja vyriausybę dėl netinkamo finansavimo (1-5,7-9,11 problemoje), ambicingus planus (1,3,11,12), o universitetų administracija – konservatyviomis pažiūromis (2,4,6 problemoje), korupcija (5,6), vadyba (14 problemoje).

Taigi, atskleisdama aukštojo mokslo problemas, Didžiosios Britanijos žiniasklaida kritiką nukreipia į vyriausybės vykdomą politiką: nepakankamą finansavimą ir ambicingus planus, perspėdama visuomenę apie tokios politikos padarinius aukšto mokslo sistemai ateityje: bendrą studijuojančių skaičiaus sumažėjimą, humanitarinių mokslų išstūmimą, studijų ir mokslo darbų konkurentingumo praradimą globalinėje mokslo erdvėje, o tai turės įtaką visuomenės gerovei. Lietuvos žiniasklaidos kritiką beveik vienodu mastu nukreipia į vyriausybės politiką ir universitetų senato veiklą. Šie

straipsniai sukelia visuomenės abejones apie aukšto mokslo įstatymus, finansavimo šaltinius, universiteto senato gebėjimą valdyti ir spręsti šiuolaikines universiteto problemas. Tokiu būdu jie, tarsi skatina visuomenės nuomonę dėl aukšto mokslo reformos būtinybės.

3.2.5. Aukštojo mokslo kritikos kryptys žiniasklaidoje

Mūsų analizės ankstesnius teiginius, kad žiniasklaidoje yra kryptingai kritikuojama valdžia ir aukštųjų mokyklų administracija, patvirtino statistiniai kritikos pasiskirstymo dažnio duomenys. Išsamesne informacija pateikiame 7 paveiksle.

7 paveikslas. **Kritikos pasiskirstymo dažnis**

Aukštojo mokslo administracija yra kritikuojama 43% straipsnių. Kaip minėjome anksčiau, ši kritika dažniausia siejama su vidinėmis aukštųjų mokyklų problemomis.

Vyriausybė yra kritikuojama daugiausiai – 51% straipsnių. Ši kritika žiniasklaidoje dažniausia siejama su nepakankamu aukšto mokslo finansavimu ir neišbaigtomis reformomis, įstatymų vilkinimu. Iš dalies ji yra teisinga, nes nepakankamas finansavimas yra daugelio aukštojo mokslo problemų priežastis. Tačiau

kritikai pamiršta, kad Lietuva aukštajam mokslui skiria 1.3% BVP, t.y. didesnę dalį, nei ES šalių vidurkis, tačiau lėšos vienam studentui pagal perkamosios galios paritetą beveik keturis kartus mažesnės nei Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) šalių. Šį atotrūkį tarp mokslui ir švietimui skiriamos BVP dalies ir perkamosios galios pariteto galėtų užpildyti verslo investicijų didėjimas. Šiuo klausimu žiniasklaidoje mažai pasisakymų. Verslas kritikuojamas tik 6% straipsnių, nors būtent verslininkų įnašas į aukšto mokslo plėtrą labai trūksta (Lietuvoje verslo investicijos sudaro 0,16% BVP). Daugelyje Europos šalių verslo investicijos į mokslą yra 0.5-0.6% BVP⁷⁴. Žiniasklaidoje dažnai teigiama, kad verslininkai nepasitiki aukšto mokslo tiriamųjų darbų kokybe. Šis teiginys atrodo keistas, nes Lietuvos mokslininkų darbai pripažįstami tarptautiniu mastu, išskyrus vietinių verslo atstovų. Lietuvos mokslininkai geba kurti produktus NATO užsakymu, mokslininkai dalyvauja sudėtingiausiose pasauliniuose projektuose: Pvz., KTU dalyvauja tokiuose pasauliniuose projektuose, kaip ITERA (valdomos termobranduolinės reakcijos įgyvendinimas), MYRRHA (naujos kartos atominis reaktorius), NATO TIPS projektas⁷⁵. M. Romerio universiteto plėtros prorektorius doc. Dr. R. Vaitkus teigia: „Lietuvoje dažniausia pripažįstami tik investicija perkant jau iš dalies pasenusias technologijas, užuot užsakius, kad savo šalies mokslininkai sukurtų naujas, įsivaizduojama, kad mokslas turėtų aptarnauti verslą, tačiau verslas atkakliai nenori investuoti į mokslinius tyrimus“.⁷⁶

Lietuvoje yra išgalėjęs požiūris, kad inovacija yra tik racionalizacinis pasiūlymas kokiai nors technologijai patobulinti. Pamiřstama, kad inovacijos gali būti vykdomos visose srityse: vadyboje, verslo administravime, vieřajame administravime, personalo valdyme ir kt.

Taigi, žiniasklaidoje nekritikuojamas verslas dėl nepakankamų investicijų į mokslo tiriamuosius darbus, nei verslininkų siauras suvokimas apie inovacijas, nei jų

⁷⁴ „Kam naudosome šaukštą: sriubai semti ar mėtytis smėliu“ [Interviu su M. Romerio universiteto plėtros prorektoriumi doc. Dr. R. Vaitkumi.], Respublika, 2006 03 21.

⁷⁵ Bansevicius, Ramutis. 2006. „Mokslas be lyderių? Arba Ar įmanoma lygiava rinkos ekonomikoje?“ [interaktyvus]. Žiūrėta 2006 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą : http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=109&Itemid=41

⁷⁶ „Kam naudosome šaukštą: sriubai semti ar mėtytis smėliu“ [Interviu su M. Romerio universiteto plėtros prorektoriumi doc. Dr. R. Vaitkumi.], Respublika, 2006 03 21.

propagavimas technologinių mokslų prieš humanitarinius ir socialinius mokslus. Iš visų trijų suinteresuotų šalių (vyriausybės, aukštųjų mokyklų administracijos ir verslo), kurių darniame bendradarbiavime gali vykti aukšto mokslo plėtra, ir kurios atsakingos už šiandieninę aukšto mokslo būklę, žiniasklaidoje tik verslas nepagrįstai išvengia kritikos. Be to, stambių verslininkų pasisakymai apie aukšto mokslo studijų kokybę, protegavimas technologinių mokslų sričių, dažnai susijusių su jų verslu ir menkinimas likusių kaip antrarūšių, netiesiogiai parodo jų siekį pertvarkyti universitetus savo verslui palankia linkme ir kartu dalyvauti ES struktūrinių fondų lėšų skirstyme. Todėl darome prielaidą, kad tam tikros verslo grupės gali būti atsakingos už šiandieninį neigiamą aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimą.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados:

1. Straipsnių apie Lietuvos aukštąjį mokslą turinio analizė atskleidė, kad didžioji 2005 m. rugsėjo mėn. – 2006 m. kovo mėn. tyrinėtų straipsnių dalis yra kritinio pobūdžio. Kritinių straipsnių gausa bei jų turinys (o taip pat ir dalies teigiamų straipsnių užslėpta prasmė) parodė sistemingą neigiamo aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimą žiniasklaidoje.
2. Visuomenės grupių, tiesiogiai susijusių su aukštuoju mokslu, pasisakymais žiniasklaidoje yra sudaromas išpūdis, kad aukštuoju mokslu yra nepatenkinti studentai, jauni mokslininkai, darbdaviai. Šis išpūdis kuriamas pateikiant anoniminius pasisakymus kaip daugumos atstovų. Tokios „daugumos“ dėka formuojamas neigiamas aukštojo mokslo įvaizdis. Rektoriai, akademikai - vieninteliai kurie gina aukštojo mokslo sistemą ir universitetus nuo kritikos, abejoja dėl aukštojo mokslo reformos būtinybės. Viena vyriausybės atstovų dalis gina vykdomą valstybės politiką aukštojo mokslo srityje. Kita dalis tik tariamai rūpinasi aukštojo mokslo problemomis, o dažniausiai jie yra suinteresuoti savo politiniais dividendais. Pastarųjų politikų pasisakymai taip pat stiprina neigiamą aukštojo mokslo įvaizdį.
3. Temų paminėjimo dažnis parodo, kad žiniasklaidoje labai kritikuojama aukštųjų mokyklų administracija dėl netinkamos vadybos. Ši kritika yra siejama su vidinėm mokyklų problemom, kurios sukelia visuomenės emocijas. Manoma, kad plačiajai visuomenei lengviau suvokiamų problemų (korupcijos, protekcionizmo, stagnacijos ir pan.) eskalavimas padeda universitetų neigiamo įvaizdžio formavimui.
4. Aukštojo mokslo temų paminėjimo žiniasklaidoje pagal mėnesius dažnio tyrimas parodė, kad nepaisant šalyje vykstančių svarbių aukštajam mokslui įvykių, tokių kaip biudžeto tvirtinimas, bei debatų dėl ES struktūrinių fondų lėšų paskirstymo, žiniasklaidos akirtyje išlieka populiaros „skandalingosios“ aukštojo mokslo vidinės problemos, skatinančios emocijas ir kartu formuojančios neigiamą aukštojo mokslo įvaizdį.

5. Atlikdami edukacinės temos žiniasklaidoje kuriamų nuostatų palyginimą su viešais statistiniais duomenimis bei kita diskursyvine medžiaga pastebėjome, kad žiniasklaidoje manipuluojama statistiniais duomenimis ir diskursyvinės medžiagos faktais ir teiginiais neigiamam aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimui:

A. **Ignoruojami kuriamos nuostatos neatitinkantys duomenys:** LR ir ES priimtas strategijas, įstatymus, viešus dokumentus. Pvz., žiniasklaidos straipsniai mirga referencijomis į ES ir LR priimtus dokumentus, tačiau jie yra pamirštami, kuomet kuriamos nuostatos teiginiai neatitinka ar nesiderina su priimtų dokumentų straipsniais ar direktyvomis.

B. **Neminimi arba retai interpretuojami faktai neatitinkantys kuriamos nuostatos.** Pvz., neminint savo lėšomis studijuojančių įmokų sumos, lengviau spekuliuoti apie „milžinišką“ įmokų našta valstybės iš dalies finansuojamiems studentams, bei nuslėpti galimą finansinę našta studentams, jei universitetai taptų privačiais ar įvedus pilno mokėjimo už studijas sistemą.

C. **Apjungiami skirtingi duomenys į vieną visumą ir nepabrėžiama vieno iš jų svaresnė įtaką rezultatui.** Pvz., Universitetų ir kolegijų studentai sudaro bendrą besimokančiųjų aukštojo mokslo lygmenyje studentų skaičių, tačiau pastaraisiais metais sparčiau didėja kolegijose studijuojančių skaičius, nei universitetų studentų. Todėl besimokančiųjų skaičiaus aukštojo mokslo lygmenyje šuolinis didėjimas vyksta kolegijų sąskaita, o ne vien universitetų, kaip teigiama žiniasklaidoje.

D. **Neteisingai nurodomos ar akcentuojamos priežastys.** Pvz., Dėstytojų reikiamo dėmesio kiekvienam studentui neskyrimo priežastis glūdi ne jų orientacijoje į „vidutiniokus“, o pastaraisiais metais didėjančiame dėstytojų darbo krūvyje – kasmet didėja studentų ir dėstytojų skaičiaus santykis.

E. **Neteisingai palyginami duomenys.** Pvz., abiturientų įstojimo procentas apskaičiuojamas neteisingai ir pateikiama klaidinanti išvada,

kad beveik visi (virš 80%) abiturientai patenka į universitetus. Klaida įveliama palyginus duomenis: bendras priimtų į universitetus studentų skaičius yra lyginamas su tų metų priimtų abiturientų skaičiumi. Reikia lyginti: bendrą baigusių mokyklas abiturientų skaičių su tų metų priimtų į universitetus abiturientų skaičiumi. Rezultatas: kasmet tik trečdalis (30-35%) abiturientų įstoja į universitetus.

F. Pavieniai faktai pateikiami kaip dauguma. Pvz., grupės darbdavių nuomonė apie absolventus, dažniausiai susikūrusi dėl žemesnio lygio kolegijinio išsilavinimo, išplatinama visuomenei kaip daugumos darbdavių ir tuo iškreipiamas visuomenės požiūris į universitetinį išsilavinimą įgijusius specialistus, bei universitetinio išsilavinimo studijų kokybę.

Plačiosios visuomenės didesnioji dalis nėra susipažinusi nei su ES, nei LR įstatymais ir dokumentais. Be to, dėl žmonių mąstymo inertiškumo, dauguma eilinių piliečių nesuvokia palyginus neseniai įvykusio (2000 m.) kolegijų įjungimo į aukšto mokslo sistemą ir neatskiria aukštojo universitetinio išsilavinimo nuo neuniversitetinio. Jiems aukštasis išsilavinimas asocijuojasi tik su universitetais. Privatūs universitetai, kaip ir studijavimas savo lėšomis, retai aptarinėjami viešumoje. Dėl šių priežasčių visuomenė nepastebi žiniasklaidoje manipuliacijos statistiniais duomenimis ir kitos diskursyvinės medžiagos faktais. Todėl visuomenei lengva pateikti kryptingas ir tendencingas nuostatas apie aukštąjį mokslą ir formuoti tam tikrų grupių siekiams naudingą neigiamą aukštojo mokslo įvaizdį.

6. Lietuvos žiniasklaidoje kritikuojant aukštąjį mokslą retai prisimenamos pasaulinės aukštojo mokslo tendencijos, skaitytojams neatskleidžiant, kad daugelis problemų yra tik bendrų (pasaulinių) aukštojo mokslo tendencijų apraiška ar pasekmės Lietuvoje. Kadangi didžioji dalis visuomenės šių procesų nežino, todėl žiniasklaidai bet kurią Lietuvos aukšto mokslo problemą ar sopolį lengva suabsoliutinti, pateikti kaip unikalų.

Lietuvos aukštojo mokslo problemos yra panašios į daugelio šiandieninės Europos šalių aukštojo mokslo problemas. Palyginus kaip yra atskleidžiamos

panašios aukštojo mokslo problemos Didžiosios Britanijos ir Lietuvos žiniasklaidoje, pastebima, kad Didžiosios Britanijos žiniasklaida kritiką nukreipia į vyriausybės vykdomą politiką, perspėdama visuomenę apie tokios politikos padarinius aukšto mokslo sistemai ateityje: bendrą studijuojančių skaičiaus sumažėjimą, humanitarinių mokslų išstūmimą, studijų ir mokslo darbų konkurentingumo praradimą globalinėje mokslo erdvėje. Lietuvos žiniasklaidoje kritika beveik vienodu mastu nukreipiama į vyriausybės politiką ir universitetų senato veiklą. Šie straipsniai sukelia visuomenės abejones apie aukšto mokslo įstatymus, finansavimo šaltinius, universiteto senato gebėjimą valdyti ir spręsti šiandienines universiteto problemas. Tokiu būdu tarsi yra siekiama visuomenės pritarimo dėl aukšto mokslo reformos būtinybės.

7. Verslą galima kritikuoti dėl nepakankamų investicijų į mokslą, nepasiteisinančių investicijų į pasenusias vakarietiškas technologijas, neteisingo inovacijų suvokimo, išstūmimo humanitarinių mokslų ir t.t. Iš visų trijų suinteresuotų šalių (vyriausybės, aukštųjų mokyklų administracijos ir verslo), kurios atsakingos už šiandieninę aukšto mokslo būklę ir kurių darniame bendradarbiavime gali vykti aukšto mokslo plėtra, žiniasklaidoje tik verslas išvengia kritikos. Be to, stambių verslininkų pasisakymai apie aukšto mokslo studijų kokybę, protegavimas technologinių mokslų sričių, dažnai susijusių su jų verslu, humanitarinių mokslų menkinimas, netiesiogiai parodo jų siekį pertvarkyti universitetus verslui palankia linkme ir kartu dalyvauti ES struktūrinių fondų lėšų skirstyme. Todėl darome prielaidą, kad tam tikros verslo grupės gali būti atsakingos už šiandieninį neigiamą aukštojo mokslo įvaizdžio kūrimą.

Rekomendacija

Žiniasklaidoje kritiniai straipsniai yra gerai, nes per juos yra atskleidžiami aukštojo mokslo trūkumai, nesklandumai, blogybės. Tačiau aukštojo mokslo neigiamo įvaizdžio kūrimas – skaldo akademinę visuomenę, kaip ir visą Lietuvos visuomenę, įtraukia į bereikalingas rietenas, atitolina reikiamų sprendimų ar reformų priėmimą ir vykdymą, mokslo plėtrą. Be to, kritinių straipsnių gausa devalvuoja aukštojo mokslo

vertę visuomenės akyse ir todėl paprastam mokesčių mokėtojui gali kilti klausimas: kam ir kodėl menkavertėms studijoms ir mokslo darbams skiriamos tokios didelės lėšos. Savo ruožtu mokslo prestižo sumenkinimas skatina jaunų specialistų emigraciją – „protų nutekėjimą“. Be to, šalyje vyksta Lietuvos mokslo menkinimas ir jo pasiekimų nepakankamas populiarinimas. Nors priimtas seime įstatymas dėl mokslo žinių populiarinimo žiniasklaidoje 2005-2006 m.⁷⁷, tačiau šiuo metu jokių pakeitimų mokslo populiarinimo žiniasklaidoje neįgyvendinama.

Mokslo žinių nepakankamas sklaidymas bei šių naujienų mokslinis neįvertinimas leidžia visuomenei įsigalėti šarlataniškumui. Žiniasklaida nepakankamai sklaidama Lietuvos mokslų pasiekimus neatlieka tarpininko tarp išorinio finansuotojo (verslo) ir aukštosios mokyklos funkcijos.

Apie Lietuvos mokslininkų gyvenimą labai mažai žinoma. Tai lyg uždara bendruomenė. Nerandama jų gyvenimo būdo ar stiliaus aprašymų nei „Stiliuje“, nei kituose žurnaluose, interneto portalų skyriuose „Žmonės“, neimami interviu įvairiais gyvenimo klausimais, nors pagal savo erudiciją mokslo žmonės galėtų pateikti įdomių ir naudingų patarimų. Taigi, akademinė visuomenė nedalyvauja nei viešame Lietuvos gyvenime, nei formuojant visuomenės nuomonę. Lietuvos mokslininkai, skirtingai negu kitose šalyse, atskirti nuo viešosios nuomonės formavimo ir viešo gyvenimo. Tai yra jų prestižo menkinimas, nevertinimas.

Mokslo pasiekimų nepopuliarinimas, mokslininkų prestižo nuvertinimas, mokslininko įvaizdžio nebuvimas skatina ne vien mokslininkų emigraciją, bet ir tai, kad jaunimas nesirenka mokslininkų karjeros, o tai ateityje gali atsiliiepti ekonominiam šalies vystymuisi.

Viena iš problemos atsvarų arba ką gali padaryti žiniasklaida (ji neturi galios reformuoti, finansuoti ir t.t.) padėti kurti teigiamą aukštojo mokslo įvaizdį, sklaidama Lietuvos mokslo pasiekimus, įtraukdama akademinę visuomenę į viešosios nuomonės formavimo procesą.

⁷⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl mokslo ir technologijų populiarinimo Lietuvoje strategijos patvirtinimo“ Nr. ISAK-797, 2005 m. gegužės 9 d. [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 03 21]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=255873

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Bansevicius, Ramutis. 2006. "Mokslas be lyderių? Arba Ar įmanoma lygiava rinkos ekonomikoje?" [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. balandžio 20 d.] Prieiga per internetą :
<http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=109&Itemid=41>
2. Bartasevičius, Valdas. 2005. "Sąstingis mokslui – baises už skurdą", *Lietuvos rytas*, 2005 10 17.
3. Bartasevičius, Valdas. 2005. "Dėl mokslo nuosmukio kalti ir politikai", *Lietuvos rytas*, 2005 12 12.
4. Bendradarbiavimo sutartis tarp LURK ir LPK, 2004 04 20 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 14 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=49&Itemid=43>
5. Berg, Luis. 2001. *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston, 2001.
6. Berlin's university crisis". *Nature* .2003 05 08 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ipsdc.org/projects/nuclear/NK%20Editorial.pdf>>
7. Bitinas, Bronislovas. 2005 "VPU Socialinės komunikacijos institutas Studentija: dabarties ir praeties sąsąuka (1)", *Respublika*, 2005 12 10.
8. BNS. "Skiriasi moksleivių lūkesčiai ir studentų nuomonė apie aukštojo mokslo kokybę" 2006 02 27 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. balandžio 21 d.] Prieiga per internetą:
<<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8889966&categoryID=1861703&ndate=1141038230>>
9. BNS. „Daugelis jaunų mokslininkų pasiruošę išvykti iš Lietuvos“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. vasario 5 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8438992&categoryID=20174&ndate=1136536382>>

10. Čepaitienė, Giedrė; Župerka, Kazimieras. 2005. *Lietuvių kalba. Vadovėlis XI–XII klasei* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. balandžio 29 d.]. Prieiga per internetą: http://www.sviesa.lt/lt.php/knygu_katalogas/359;book:18868 >
11. Daniūnas, A., Kliukas, R. “Priėmimui į pagrindines studijas pasibaigus” [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: http://66.249.93.104/search?q=cache:MORQOsqhSJgJ:www.vgtu.lt/leidiniai/ge_duniv.php%3Fview%3D1%26category%3D131%26id%3D798+konkursiniai+balai+universitetuose&hl=lt&ct=clnk&cd=3 >
12. Donskis, Leonidas. 2005. „Mūsų aukštasis mokslas: tarp farso ir šėtono“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. vasario 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.balticlabs.com/forumas/index.php?page=naujienos&sub=nuomones> >
13. ELTA „Aukštojo mokslo finansavimui reikia taikyti "mokinio krepšelio" principą, tvirtina E. Masiulis“, *ELTA*, 2005 10 14.
14. ELTA „Aukštojo mokslo situacija nėra liūdna, teigia A. Brazauskas“, *ELTA*, 2005 10 11.
15. ELTA “V. Kaminskas neigia, kad rektoriai suinteresuoti studentų mitingu”, *ELTA*, 2005 10 12.
16. Europos Sąjungos Taryba. "Europos mokslinių tyrimų srities formavimas (2002–2006 m.)“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://europa.eu.int/eurlex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002D0835:LT:HTML> >
17. Kam naudosome šaukštą: sriubai semti ar mėtytis smėliu“ [Interviu su M. Romerio universiteto plėtros prorektoriumi doc. Dr. R. Vaitkumi.], *Respublika*, 2006 03 21.
18. Kaminskas, Vytautas. „Aukštasis mokslas: mitai ir tikrovė“ [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=83&Itemid=41 >
19. Kaminskas, Vytautas. Universitetų problemos Lietuvai integruojantis į ES. [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 23 d.]. Prieiga per internetą: http://www.ktu.lt/lt/mokslas/konf04/konf_06/kaminskas.html >

20. Kardelis, Kęstutis.2002. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai : (edukologija ir kiti socialiniai mokslai) : vadovėlis*. Kaunas, 2002.
21. Kūlikas, Romualdas.2005. “Inžinieriaus diplomatas tampa vertybe“, *Respublika*, 2005 09 30.
22. Lietuvos aukštojo mokslo perspektyvos integruojantis į ES erdvę“ [pokalbis su prof.V.Kaminsku] 2006 , *Mokslas ir technika*, Nr.1.
23. Lietuvos Respublikos Aukštojo mokslo įstatymas, 55str., 2000 03 21, Nr.VIII-1586, Vilnius.[interaktyvus].[Žiūrėta 2006 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą : <http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/istatymai/VIII-1586-2.htm>
24. Lietuvos Respublikos Seimo ir Lietuvos mokslų akademijos sesija „Aukštasis mokslas Lietuvoje:šiandieninė būklė ir žvilgsnis į ateitį“2005 05 31. [interaktyvus.][Žiūrėta 2006m. kovo 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=708>
25. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. “Lietuvos švietimas-2004”[interaktyvus].[[žiūrėta 2006 kovo 24 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalga.htm>
26. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija.2005.“Studentų priėmimo į valstybines aukštąsias mokyklas rezultatai“.[interaktyvus].[Žiūrėta 2006 m.kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.smm.lt/naujienos/pranesimai.htm?id=1024>>
27. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas “Dėl mokslo ir technologijų populiarinimo Lietuvoje strategijos patvirtinimo” Nr. ISAK-797, 2005 m. gegužės 9 d .[interaktyvus].[Žiūrėta 2006m. kovo 21 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=255873>
28. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas “Dėl maksimalaus studentų, priimanų 2005 metais, skaičiaus ir studijų įmokų dalies, apmokamos Lietuvos Respublikos Valstybės Biudžeto lėšomis, nustatymo”, 2005 06 17 Nr.540, Vilnius.[interaktyvus].[Žiūrėta 2006 kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai/2005-05-17-540.htm>

29. LURK "Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006-2010 metų plėtros planas"[interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. sausio 12d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lurk/failai>>
30. MacLeod, D.; Taylor M. 2006. "Funding deal „not enough“ to pay for extra student places", *Education Guardian*, 2006 03 02. [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. balandžio 5 d.] Prieiga per internetą: <<http://education.guardian.co.uk/universityfunding/story/0,,1721537,00.html>>
31. Malinauskas, Artūras. 2005. „Aukštojo mokslo finansavimas didėja“, *Respublika*, 2005 10 08.
32. Merkys, Gediminas. 2006. "Pergalė ant griuvėsių, arba kodėl puolami universitetai?" [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 balandžio 28d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=111&Itemid=41>
33. Phillips, N. , Hardy, C. 2003. *Discourse Analysis: Investigating Processes of Social Construction*. London, 2003.
34. Rektorių konferencijos siūlymas dėl 2006 priėmimo“. 2005 11 24 nr. 328. [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 19 d.] Prieiga per internetą : <http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=54&Itemid=41>
35. The brains business“. *The Economist*. 2005 09 08 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 15 d.] Prieiga per internetą: <http://www.economist.com/research/articlesBySubject/displayStory.cfm?story_ID=4339960&subjectid=2133650>
36. The ruin of Britain's universities, *The Economist*, 2002.11.14. [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.economist.com/world/europe/displayStory.cfm?story_id=1443986>
37. Trumposios žinios: Lietuvos mokslas – kryžkelėje“2005, *Respublika*, 2005 12 06.
38. Vernickaitė, Aurelija. 2006. "Aukštojoje mokykloje viltys virsta šipuliais“, *Veidas*, 2006 03 02.

39. Who pays for study, The Economist, 2004.01.22 [interaktyvus]. [Žiūrėta 2006 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą:

<http://www.economist.com/displaystory.cfm?story_id=2367332>

PRIEDAI

1 Priedas. Tyrime naudotų straipsnių sąrašas

1. Mykolo Romerio universitetas ir Lietuvos pramonininkų konfederacija pasirašė bendradarbiavimo sutartį, Lietuvos rytas, p. 3
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 09 15
2. Atidarytas Mykolo Romerio universiteto Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, Respublika, p. 5
Autorius: Irma Banevičiūtė, data: 2005 09 13
3. Lietuvos mokslo ateitis - provincija?, Respublika, p. 21, 24
Autorius: Gerardas Rosis, data: 2005 09 16
4. Koją kojon su ES: integracija į Europos tyrimų erdvę, Respublika, p. 29
Autorius: Parengė Vytauto Didžiojo universitetas, data: 2005 09 17
5. Mokslo ir studijų vienovė socialiniuose moksluose: kur (ar) ji yra?, Respublika, p. 5
Autorius: Saulius Butauskas, data: 2005 09 19
6. Neįgalūs mokiniai ir studentai - kartu su bendraamžiais, Lietuvos rytas/Mes!!!, p. 6
Autorius: Kristina Žalnieriūtė, data: 2005 09 21
7. Erasmus studentai džiaugiasi Lietuva ir Mykolo Romerio universitetu, Lietuvos rytas/Mes!!!, p. 3
Autorius: Ieva Tondrykaitė, Elija Adomėlytė, data: 2005 09 21
8. Universitetai skatina aukštojo mokslo pokyčius, Lietuvos rytas/Vartai, p. 4
Autorius: Violeta Dargytė, data: 2005 09 26
9. Akademikas Eduardas Vilkas: "Man reikėjo ne Maskvos, o matematikos", Respublika/Julius, p. 3
Autorius: Aurelija Arlauskienė, data: 2005 09 24
10. Seimo išvažiuojamajame posėdyje aptartos aukštojo mokslo problemos, Respublika, p. 8
Autorius: Dalia Žukaitė, data: 2005 09 26
11. Inžinieriaus diplomai tampa vertybe, Respublika, p. 21
Autorius: Romualdas Kūlikas, data: 2005 09 30
12. Žada mitinguoti keli tūkstančiai studentų, Lietuvos rytas, p. 3
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 10 07
13. Universitetinio aukštojo mokslo finansavimas 2006 m., Lietuvos rytas, p. 2
Autorius: Vyriausybės spaudos tarnyba, data: 2005 10 08
14. Studentai – ES politikos šaukliai, Lietuvos rytas, p. 2
Autorius: Ramūnas Zilnys, data: 2005 10 10
15. Kiek milijonų valstybė skolina studentams?, Lietuvos rytas, p. 17
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 10 10
16. Universitetai uždariauja iš neakivaizdininkų, Respublika, p. 19
Autorius: Gerardas Rosis, data: 2005 10 07
17. Universitetinio aukštojo mokslo finansavimas 2006 m., Respublika, p. 5
Autorius: Vyriausybės spaudos tarnyba, data: 2005 10 08
18. Aukštojo mokslo finansavimas didėja, Respublika, p. 15

- Autorius: Artūras Malinauskas, data: 2005 10 08
19. Studentai nesutinka būti pusgaminiai, Respublika, p. 24
Autorius: Gerardas Rosis, data: 2005 10 08
 20. Į Vilniuje rengiamą mitingą tikimasi sukviesti tūkstančius studentų, BNS
Autorius: BNS, data: 2005 10 06
 21. Tūkstančiai Lietuvos studentų mitinguos sostinėje dėl aukštojo mokslo padėties, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 10 06
 22. Nepatenkinti studentai išeis į gatves, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2005 10 06
 23. Studentams – politikų pažadai, Lietuvos rytas, p. 3
Autorius: Birutė Vyšniauskaitė, data: 2005 10 12
 24. Studentai jau nupiešė plakatus, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 2
Autorius: Jurgita Štulpinaitė, data: 2005 10 12
 25. Ar universitetų rektoriai suinteresuoti reforma?, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 10 13
 26. Aukštojo mokslo sistemą kamuoja 44 problemos, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: Eltos ir "Lietuvos ryto" inf., data: 2005 10 13
 27. Laiko ženklai, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 10 14
 28. Studentai protestavo nebyliai, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 1
Autorius: Audronė Baltkojytė, data: 2005 10 14
 29. Po valdžios langais – jaunatviški balsai, Lietuvos rytas, p. 3
Autorius: Birutė Vyšniauskaitė, data: 2005 10 14
 30. Sąstingis mokslui – baisiau už skurdą, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: Valdas Bartasevičius, data: 2005 10 17
 31. Studentai spaudė šalies vadovus, Respublika, p. 8
Autorius: Elta, data: 2005 10 12
 32. 44 pagrindinės aukštojo mokslo problemos, Respublika, p. 6
Autorius: Elta, data: 2005 10 13
 33. Mitinge studentai koneveikė politikus, Respublika, p. 5
Autorius: Sigita Purytė, data: 2005 10 14
 34. Pasikeitė valdyba, Respublika, p. 12
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 10 14
 35. Savaitės žmonės - Studentai, pakilę į kovą už mokslo kokybę, Respublika, p. 4
Autorius: Sigita Purytė, data: 2005 10 15
 36. Kuo daugiau studentų, tuo daugiau bėgikų į užsienį, Respublika, p. 6
Autorius: Olava Strikulienė, data: 2005 10 17
 37. Premjeras žada aiškintis, kur kitų metų biudžete dingo studentams numatyti milijonai, BNS
Autorius: BNS, data: 2005 10 11
 38. Seime bus ieškoma būdų aukštojo mokslo sistemos problemoms spręsti, BNS
Autorius: BNS, data: 2005 10 12
 39. Verslininkai žada investuoti į mokslą mainais į valstybės lengvatas, BNS
Autorius: Bns, data: 2005 10 12
 40. Vilniuje studentai mitinguos dėl teisės į kokybišką aukštąjį mokslą, BNS

- Autorius: Bns, data: 2005 10 13
41. Aukštojo mokslo situacija nėra liūdna, teigia A. Brazauskas, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 10 11
42. Paulauskas: vien pinigų skyrimas studentams jų problemų neišspręs, ELTA
Autorius: Elta, data: 2005 10 11
43. Prie Seimo studentai lapais puoš Aukštojo mokslo problemų medį, ELTA
Autorius: Elta, data: 2005 10 12
44. Studentų mitingu suinteresuoti universitetų rektoriai, teigia V. Daujotis, ELTA
Autorius: Elta, data: 2005 10 12
45. Diagnozė: Lietuvos aukštojo mokslo sistemą kamuoja 44 problemos, ELTA
Autorius: Elta, data: 2005 10 12
46. V. Kaminskas neigia, kad rektoriai suinteresuoti studentų mitingu, ELTA
Autorius: Elta, data: 2005 10 12
47. Studentai tylos minute pagerbs Lietuvos aukštąjį mokslą, ELTA
Autorius: Elta, data: 2005 10 13
48. Ateitininkai: studentų mitingo rengėjai nutylėjo esmines aukštojo mokslo problemas, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 10 14
49. Aukštojo mokslo finansavimui reikia taikyti "mokinio krepšelio" principą, tvirtina E. Masiulis, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 10 14
50. Struktūriniai fondai - asfaltui, Delfi.lt
Autorius: Ugnė Naujokaitytė, "Baltijos kelias", data: 2005 10 11
51. Premjeras pritaria studentų reikalavimams, Seimo pirmininkas neskuba žadėti, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2005 10 11
52. Identifikuotos 44 aukštojo mokslo problemos, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2005 10 12
53. Tūkstančiai studentų reikalavo kokybiško mokslo, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2005 10 13
54. Negavusieji studentų pažymėjimų – studentų organizacijų įkaitai, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2005 10 14
55. Galvos skausmas: kas rinks rektorių?, Respublika, p. 17
Autorius: Gerardas Rosis, data: 2005 10 27
56. Specialistai, nevarstantys darbo biržos durų, Veidas, p. 20
Autorius: Jurgita Monkeviciūtė, data: 2005 10 27
57. Informacinei visuomenei - aukšto lygio specialistai, Veidas, p. 30
Autorius: Gelmė Vaisutytė, data: 2005 10 27
58. Ūkininkų šakės Vyriausybę baugina labiau nei mokslininkų kalbos, Veidas, p. 56, 57
Autorius: Jonė Kučinskaitė, data: 2005 10 27
59. Europos Parlamentas nusprendė padvigubinti ERASMUS stipendijas, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 10 25
60. Paulauskas studentų bendrabučius siūlo renovuoti pagal Vengrijos pavyzdį, ELTA

- Autorius: ELTA, data: 2005 10 27
61. Ketinama žymiai didinti ERASMUS stipendiją į užsienį vykstantiems studentams, Delfi.lt
Autorius: Vija Pakalkaitė specialiai DELFI iš Strasbūro, data: 2005 10 25
62. Nesusipratimai su tarptautiniu studento pažymėjimu, Delfi.lt
Autorius: Alina Zvičevičiūtė, "Savas", Lietuvos studentų laikraštis, data: 2005 10 27
63. Žemas pragyvenimo lygis verčia ieškoti galimybių svetur, Delfi.lt
Autorius: Gabrielė Vilutytė, "Savas", Lietuvos studentų laikraštis, data: 2005 10 28
64. Aukštojo mokslo revoliucijos nebus, Veidas, p. 50,51
Autorius: Jonė Kučinskaitė, data: 2005 11 03
65. Už išsilavinimą studentams teks gražinti skolą tėvynei, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 2
Autorius: Jurgita Štulpinaitė, data: 2005 11 09
66. Rektoriaus rinkėjai nenorėjo girdėti studentų protestų, Lietuvos rytas, p. 6
Autorius: Arūnas Karaliūnas, data: 2005 11 10
67. Šiaulių universiteto absolventai nesulaukia diplomų priedėlių, Respublika, p. 19
Autorius: Donatas Raginis, data: 2005 11 09
68. Biudžeto dalybos, Veidas, p. 20, 21
Autorius: Eugenija Grizibauskienė, data: 2005 11 10
69. KTU rektoriaus rinkimus temdė studentų pasipriešinimas, BNS
Autorius: BNS, data: 2005 11 09
70. Šiauliuose atidarytas pirmasis Vaikų priežiūros centras universitete, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 07
71. Vilniaus universitete atnaujinamos biofizikos studijų programos, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 08
72. Lietuvoje sukurti šviestukai bus naudojami ateities telefonų ekranų gamyboje, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 11
73. Vilniaus universitetas buvo tapęs aukso kasykla dėstytojams, Delfi.lt
Autorius: Eglė Digrytė, www.DELFI.lt, data: 2005 11 11
74. Sumokant už studentų pažymėjimus, mokama ne tik "už plastiko gabalą, bet ir už atstovavimą", Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2005 11 07
75. Užsieniečiai į Kauną atvyksta įgyvendinti savo svajones, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 8
Autorius: Jurgita Štulpinaitė, data: 2005 11 16
76. Studentija maištauja prieš išrinktą rektorių, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 1, 2
Autorius: Jurgita Štulpinaitė, data: 2005 11 18
77. Studentų kreditavimo lėšos nepanaudojamos, Respublika, p. 9
Autorius: "Respublikos" inf., data: 2005 11 21
78. R.Motuzas: "Šiuolaikinis jaunimas neblogas", Respublika, p. 21
Autorius: Donatas Raginis, data: 2005 11 18

79. Studentų sąjunga valstybės vadovų prašo įvertinti KTU rektoriaus rinkimų teisėtumą, BNS
Autorius: BNS, data: 2005 11 15
80. Vyriausybė siūlo užtikrinti aukštųjų mokyklų administracijos socialines garantijas, BNS
Autorius: BNS, data: 2005 11 16
81. Kauno technologijos universiteto auklėtiniai pristatys savo idėjas bei išradimus, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 15
82. 180 tūkst. Lietuvos studentų minės Tarptautinę studentų dieną, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 17
83. Nelanksti sistema trukdo efektyviai panaudoti studentų kreditavimui skirtas lėšas, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 18
84. S.Vengris tapo Vilniaus dailės akademijos prorektoriumi, Delfi.lt
Autorius: www.DELFI.lt, data: 2005 11 15
85. Įstatymų pataisos užtikrins aukštųjų mokyklų administracijos socialines garantijas, Delfi.lt
Autorius: www.DELFI.lt, data: 2005 11 16
86. Nelanksti sistema trukdo efektyviai panaudoti studentų kreditavimui skirtas lėšas, Delfi.lt
Autorius: www.DELFI.lt, data: 2005 11 18
87. Elitinių prostitučių tinkle – ir profesūra, Lietuvos rytas, p. 1, 6
Autorius: Tadas Ignatavičius, data: 2005 11 26
88. Studentai mokės už savo pažymėjimus atgaline data, Respublika, p. 21, 23
Autorius: Donatas Raginis, data: 2005 11 22
89. KTU studentai ir dėstytojai vieni kitiems svilina padus, Respublika, p. 11, 12
Autorius: Jurgita Murauskaitė, data: 2005 11 18
90. Vyriausybei - du aukštojo mokslo plėtros planai, Respublika, p. 23
Autorius: "Respublikos" inf., data: 2005 11 25
91. Lietuvos verslo organizacijoms reikia šiuolaikiškų specialistų, Respublika, p. 20
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 11 28
92. Medicinos fakulteto 224-ajam gimtadieniui - studentų miuziklas "Babelio vergai", ELTA, 2005 11 26
93. Tarptautinė konferencija subūrė vadybos specialistus iš viso pasaulio, Respublika, p. 20
Autorius: Paruošė Vytauto Didžiojo universitetas, data: 2005 11 28
94. Aukštasis mokslas - duobėje, Veidas, p. 7
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 11 24
95. Seime - aukštojo mokslo problemų sprendimo kelių paieškos, BNS
Autorius: BNS, data: 2005 11 21
96. Siūloma keisti studentų kreditavimo tvarką, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 21
97. Šiaulių universitetas gali būti privatizuotas, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 23

98. Politikai siūlo svarstyti galimybę kurti nepriklausomą švietimo įstaigų priežiūros instituciją, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 25
99. Atsirado įstatymas, leidžiantis privatizuoti valstybinius universitetus, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 25
100. Vilniaus universitetas atvers duris moksleiviams, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 11 26
101. Rektoriaus rinkimai peraugo į rimtą skandalą, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 2
Autorius: Jurgita Štulpinaitė, data: 2005 12 02
102. Rinkimų farsas apnuogino akademinę bendriją, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: Prof. Petras Baršauskas, Lietuvos aukštojo mokslo tarybos narys, data: 2005 11 30
103. Makulatūros krūvoje - slapti jaunuolių duomenys, Lietuvos rytas/Sostinė, p. 1, 2
Autorius: Sandra Trinkunaitė, data: 2005 11 30
104. Mokyklas baigiantiems abiturientams - studentų viliotinis, Lietuvos rytas/Sostinė, p. 8
Autorius: Milda Kuizinaite, data: 2005 11 30
105. Mokslinės ir meninės kūrybos laimėjimai, Respublika, p. 25
Autorius: Eglė Navickienė, data: 2005 11 29
Vilniaus universitetas turės naują biblioteką, Respublika/Pastogė, p. 2
Autorius: Simona Viltrakytė, data: 2005 11 29
106. Kad mokslas taptų patrauklesnis moterims, Delfi.lt
Autorius: Inga Saukienė, Savaitraštis "Laikas", data: 2005 11 28
107. Studentai neatmeta galimybės KTU paduoti į teismą, Delfi.lt
Autorius: Jurgita Murauskaitė, "Kauno diena", data: 2005 12 01
108. "Sodra" tikrins "sesijų ligonius", Delfi.lt
Autorius: www.DELFI.lt, data: 2005 12 02
109. VGTU Architektūros fakultetas šiandien, Respublika, p. 25
Autorius: Prof. Dr. Rimantas Buivydas, data: 2005 11 29
110. "Sodra" tikrins sesijos ligonius, Lietuvos rytas, p. 10
Autorius: "Lietuvos ryto" inf., data: 2005 12 06
111. Nuo 2007 metų bus atsisakyta universitetų lygiavos, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 12 09
112. Studentų korporacijos balsuotų už mokamą mokslą, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: "Lietuvos ryto" inf., data: 2005 12 09
113. Trumposios žinios: Lietuvos mokslas -kryžkelėje, Respublika, p. 3
Autorius: "Respublikos" inf., data: 2005 12 06
114. VPU Socialinės komunikacijos institutas Studentija: dabarties ir praeities sąšauka (1), Respublika, p. 31
Autorius: Prof, Habil. Dr. Bronislovas Bitinas, data: 2005 12 10
115. Prezidentas ragina apsispręsti dėl aukštojo mokslo reformos krypties, BNS
Autorius: BNS, data: 2005 12 05
116. Ar susidorojimu kolegai grasinęs VU dėstytojas turi teisę dirbti su studentais?, Delfi.lt

- Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2005 12 06
117. Dėl mokslo nuosmukio kalti ir politikai, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: Valdas Bartasevičius, data: 2005 12 12
118. Universitetas atsidūrė pareigūnų taikiklyje, Lietuvos rytas/Sostinė, p. 2
Autorius: Sandra Trinkūnaitė, data: 2005 12 14
119. Universitetų privatizavimas kaitina aistras, Respublika, p. 5
Autorius: Nenurodytas, data: 2005 12 12
120. Ministerija vilkina studijų programų optimizavimą, mano rektoriai, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 12 14
121. Geri studentai šventes pasitiks papildėjusiomis pinigėmis, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2005 12 13
122. Diplominių darbų turguje - slapti sandoriai, Lietuvos rytas/Mes!!!, p. 1, 2
Autorius: Rimantė Kulvinskytė, data: 2005 12 21
123. Aukštųjų mokyklų dėstytojai studentams kopijuoja medžiagą, stebisi ekspertai, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 12 19
124. Ekspertai įvertino vadybos ir verslo administravimo programas, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 12 20
125. Lietuvos gyventojai šalies aukštojo mokslo kokybę vertina patenkinamai arba gerai, Delfi.lt
Autorius: DELFI, "Spinter tyrimai", data: 2005 12 22
126. Metų improvizatoriumi "už nepatentuotas idėjas" apdovanotas KTU Senato pirmininkas, Delfi.lt
Autorius: www.DELFI.lt, data: 2005 12 23
127. Kuriamos bendros Europos ir Azijos virtualios studijos, Respublika/Pastogė, p. 2
Autorius: "Pastogės" inf., data: 2005 12 28
128. Kauno medicinos universiteto studentai išbandys naują mokymo metodą, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2005 12 28
129. "Tempus" - tarptautinis aukštojo mokslo bendradarbiavimas, Lietuvos rytas, p. 10
Autorius: Nenurodytas, data: 2006 01 07
130. Studentų mitingo vaisiai: keičiama finansavimo tvarka, Respublika, p. 19
Autorius: Gerardas Rosis, data: 2006 01 04
131. "Tempus" - tarptautinis aukštojo mokslo bendradarbiavimas, Respublika, p. 8
Autorius: Nenurodytas, data: 2006 01 07
132. Daugelis jaunų mokslininkų pasiruošę išvykti iš Lietuvos - apklausa, BNS
Autorius: BNS, data: 2006 01 06
133. Aukštosios mokyklos pasigenda ištikimų dėstytojų, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 01 03
134. Daugelis jaunų mokslininkų pasiruošę išvykti iš Lietuvos, Delfi.lt
Autorius: www.DELFI.lt, data: 2006 01 06
135. Erasmus Mundus" - ES universitetai tebetraukia pasaulio dėmesį, Lietuvos rytas, p. 14

- Autorius: Nenurodytas, data: 2006 01 14
136. "Erasmus Mundus" - ES universitetai tebetraukia pasaulio dėmesį, Respublika, p. 8
Autorius: Užs.9, data: 2006 01 14
137. Reketas laiminant rektoratui, Delfi.lt
Autorius: Aldona Kibirkštienė, "Kauno diena", data: 2006 01 11
138. Mokslo įstaiga duomenis tvarkė aplaidžiai, Lietuvos rytas/Sostinė, p. 2
Autorius: Sandra Trinkūnaitė, data: 2006 01 20
139. Laikotarpis verčia mokytis visus, Respublika, p. 27
Autorius: Gytis Lūšninas, data: 2006 01 21
140. Kaune moksleiviams rengiama aukštųjų mokyklų mugė, BNS
Autorius: BNS, data: 2006 01 20
141. Keičiama mokslo ir studijų finansavimo tvarka, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2006 01 18
142. Kova su mokslo darbus perkančiais studentais palikta dėstytojų rūpesčiui, Delfi.lt
Autorius: Eglė Digrytė, www.DELFI.lt, data: 2006 01 22
143. Būsimieji studentai rinksis į mokslo mugę, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 2
Autorius: Erika Vaitkūnienė, data: 2006 01 21
144. Užsienio lietuviai skatinami studijuoti Tėvynėje, BNS
Autorius: BNS, data: 2006 01 23
145. Lietuvoje studijuojantiems mūsų tautiečiams iš užsienio - 118 stipendijų, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 01 23
146. Lietuvoje kuriama nuotolinių studijų vertinimo sistema, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 01 23
147. VU studentams - didesnės stipendijos, Respublika, p. 19
Autorius: Sigita Purytė, data: 2006 02 01
148. Pirmieji Mykolo Romerio universiteto metai, Veidas, p. 44, 45
Autorius: Aurika Jevdokimenko, data: 2006 02 02
149. Lietuvių filologijos studentams neverta galvoti apie studijas užsienyje pagal mainų programą, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 02 02
150. Lietuvių studentams iki Oksfordo metodų dar toli, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt, data: 2006 02 07
151. Dėstytojas vertė studentus jaustis kvailiais, Delfi.lt
Autorius: Augustas Balsys, "Studentų era", data: 2006 02 09
152. Studentai varomi iš universitetų?, Delfi.lt
Autorius: Adomas Taraskevičius, Milda Urbonaitė, "Studentų era", data: 2006 02 09
153. Studentai informaciją apie savo teises ras internete, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, DELFI, data: 2006 02 10
154. Kasmetinis renginys, Respublika, p. 23
Autorius: Inga Veževičienė, data: 2006 02 21

155. "Studijos 2006" kviečia mokinius ir suaugusius, Respublika, p. 5
Autorius: Rita Giedraitė, data: 2006 02 22
156. Abiturientai kviečiami susipažinti su studijomis, Respublika, p. 21
Autorius: Nenurodytas, data: 2006 02 24
157. Parodoje studentus vilios 106 Lietuvos ir užsienio mokymo įstaigos, Delfi.lt
Autorius: Ieva Urbonaitė, www.DELFI.lt, data: 2006 02 21
158. Pusė studentų norėtų pakeisti specialybę arba aukštąją mokyklą, Delfi.lt
Autorius: Ieva Urbonaitė, www.DELFI.lt, data: 2006 02 23
159. Brangiausiai valstybei kainuoja pilotų, medikų ir menininkų rengimas, Delfi.lt
Autorius: Ieva Urbonaitė, www.DELFI.lt, data: 2006 02 24
160. Aukštojo mokslo studijos atšaldo jaunimo optimizmą, Lietuvos rytas, p. 4
Autorius: BNS ir "Lietuvos ryto" inf, data: 2006 02 28
161. Aukštojoje mokykloje viltys virsta šipuliais, Veidas, p. 54, 55
Autorius: Aurelija Vernickaitė, data: 2006 03 02
162. Skiriasi moksleivių lūkesčiai ir studentų nuomonė apie aukštojo mokslo kokybę, Delfi.lt
Autorius: "Delfi": 2006 02 27
163. Aukštojo mokslo diplomą galima kabinti ant sienos - darbdaviams jis nereikalingas, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 03 09
164. Už studentų praktikas darbdaviams turi būti mokama, teigia pramonininkai, Delfi.lt
Autorius: Ieva Urbonaitė, www.DELFI.lt, data: 2006 03 09
165. Maištingam studentui - skaudi gyvenimo pamoka, Lietuvos rytas, p. 3
Autorius: Vida Savičiūnaitė, data: 2006 03 14
166. Karjeros dienos domina darbdavius, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 2
Autorius: LS inf., data: 2006 03 14
167. Darbdaviams patiko drąsūs studentės žodžiai, Lietuvos rytas/Laikinoji sostinė, p. 8
Autorius: Vėjūnė Inytė, data: 2006 03 17
168. Parlamentarai užsipuolė KTU rektorių, Respublika, p. 4
Autorius: Nenurodytas, data: 2006 03 15
169. Pareiškimas, Respublika, p. 21
Autorius: Andrius Guzavičius, data: 2006 03 17
170. Parlamentarai reikalauja pasmerkti gėdingą KTU vadovybės elgesį ir pakartoti rektoriaus rinkimus, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 03 14
171. KTU: po žiemos egzaminų sesijos išbraukta beveik tūkstantis studentų, o ginamas tik T. Čivas, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 03 15
172. Apie rektoriaus rinkimų pažeidimus prabilęs studentas buvo išmestas KTU, Delfi.lt
Autorius: Delfi, data: 2006 03 13
173. VDU - dešimtųjų limitas, Delfi.lt

- Autorius: Jurgita Murauskaitė, "Kauno diena", data: 2006 03 17
174. Aukštųjų mokyklų dėstytojams ir mokslininkams savo darbų nebūtina skelbti lietuvių kalba, teigia ministerija, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 03 21
175. Akademinė bendruomenė vertins aukštojo mokslo svarbą partijų programose, ELTA
Autorius: ELTA, data: 2006 03 23
176. Po studijų geriausius darbus gauna 1-3 metų darbo stažą turintis jaunimas, Delfi.lt
Autorius: Ieva Urbonaitė, www.DELFI.lt, data: 2006 03 20
177. Už magistrantūros studijas mokės valstybė, Delfi.lt
Autorius: Ieva Urbonaitė, www.DELFI.lt, data: 2006 03 24
178. "Karjeros dienos" - galimybė įsidarbinti, Delfi.lt
Autorius: Daiva Savickienė, "Panevėžio balsas", data: 2006 03 24
179. Maištaujanti studentija, Veidas, p. 30,31
Autorius: Aurelija Vernickaitė, data: 2006 03 30
180. Ateities specialybės, Veidas, p. 32-38
Autorius: Jonė Kučinskaitė, data: 2006 03 30
181. Teisininkų rengimo ypatumai Lietuvoje, Delfi.lt
Autorius: Ieva Urbonaitė, www.DELFI.lt, data: 2006 03 28
182. Lietuvos studentų "krikštynų" tradicijos – sovietinis palikimas, Delfi.lt
Autorius: Kristina Karnickaitė, www.DELFI.lt, data: 2006 03 29
183. Už skolas Studentų atstovybių sąjungai atjungtas telefonas, Delfi.lt
Autorius: Mindaugas Jackevičius, DELFI, data: 2006 03 31

SUMMARY

The research paper "Public Discourse on Lithuanian Higher Education" discloses that despite the achievements and international recognition, society is critical of the higher education system and university activities. The discrepancy between the assessment results by the Lithuanian society and international, might be possible due to the biased information provided by the media.

The public discourse on higher education concentrates on the higher education image building process and aims to provide the answers to the questions: what, how and why the media builds that type of image and what the consequences are. The purpose of the research was to analyze the data from the articles on higher education in the traditional and internet media during the period September 2005 to March 2006.

The findings prove that the majority of the articles on higher education are critical. The number and the content of the articles disclosed a tendency to build a negative image of the higher education institutions in the media.

Opinion leaders put forward a message that the following stakeholders are not satisfied with the quality of higher education: students, young scientists and employers.

Critique of the higher education management ranked as the most frequent among other topics on higher education. This closely relates to other internal problems of higher education institution which provoke critical reaction from the public. The author states that corruption, protectionism, stagnation in the higher education, are the topics that are easily understood by the general public and escalate negative image building. The research on the frequency of mentioning higher education topic by months, show that even in the context of other important higher education related events, the topics mentioned above prevail.

Comparing the attitudes on education topics created by the media to public statistical data, we have noticed that the media manipulates statistical data and other discourse facts and statements to promote a negative higher education image.

Since the majority of the Lithuanian society are not familiar with the Lithuanian laws on higher education and EU documents, they do not distinguish between college and university education which makes it easy to channel a biased and distorted information

through the media. The lack of information on the international tendencies in higher education can also help to view the local problems as unique.

Comparison of the ways the problems are presented in Great Britain and Lithuanian media show different attitudes and aims.

Only a close cooperation between the stakeholders (students, higher education institution, government, businesses) can guarantee quality higher education. Likewise, these stakeholders are responsible for the state and the quality of the higher education. However, only the businesses avoid the critique in the media. Moreover, the statements made by the businesses on higher education, protection of the areas directly related to business and ignoring and treating other areas as inferior, show their attempt to re-organize universities to serve their purposes only and to equally participate in the allocation of the EU structural funds. Thus, we make a preposition that certain business groups are responsible for the negative image building of the higher education in Lithuania. This divides the academic society, as well as Lithuanian society and involves into fruitless debates, postpones decision making, reform implementation and development of the higher education. Moreover,! abundance of the critical articles diminishes the value of the higher education in the eyes of the Lithuanian society.